

ELOFIZETES.

HELYBEN ES VIDÉKEN

Egy évre ... 48 kor

Fél évre ... 24 kor

Egy negyed évre 12 kor

Egy hóra ... 4 kor

Nyilttéri közlemények
merállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 252.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, szeptember 10.

Mai lapunk főbb közleményei:

Egységes munkaidő a városházán.
Egy nap alatt gyógyítható az angol nátha.
A hegyaljai bor-krach.
Ne nyuljunk a 24 millióhoz!
Katonáskodó aradi polgárokért.
Meghosszabbított hossznap.
Rágalmak a Közélelmezési Hivatal fő-
tisztviselői ellen.

Katonáskodó aradi polgárokért.

A csatákat a hadvezérek eszelte tervek vezetik, de a frontok gránát záporán átrohanó katonák vivják meg azokat. Eppen ilyen a kultura harca is. Amit a tervelő lánghesz kieszelt abba a vörösen izzó kohok pörkölt bőru harcosai s a csattogó acélkerekektől zajos gyárak izzadó munkásainak ezrei öntenek életet, a nagy elmék tanításait pedig az ólomporos nyomdák fürgé kezű munkásai avatják közkincsé. A szellemi munkás a kulturának agya, a keze, lába, fizikai ereje — a munkás. Egyik a másik nélkül meg nem lehet, csak együttesen képeznek életrevaló egészet. És mint a hogyan a győzelem dicsősége mindig a hadvezéreké s a véruket áldozott milliókról soha nem tud a történelem, úgy a kultura harcának minden határkövét is a szellemi munkások nevével örökítik meg és a kultura harcának névtelen hőseiről, az ipari munkásokról, a kultura haladásánál nem történik említés soha.

A mikor négy világrész öldöklő harcában kelet, nyugat, dél és északon vérrózsáktól piros a harcmező és naponként ezer és ezer hősi halottnak nem a sírjára, hanem csak emlékére hullatja könyeit az összeomlott családok szenvedése, álljunk meg tisztelettel a füstölgő gyárak és a bányák mélyében dolgozó milliók munkája előtt is. Lehetnek válságos idők egyének és nemzetek életében, a mikor a küzdelmes étellel megbirkózni nagyobb érdem, mint meghalni. És ilyenek ezek a mostani idők. Nem akarom ezzel szentségtelen kezekkel megtépni a háboru hősi halottainak hervadhatatlan koszoruját, még csak kicsinyelni sem akarom a front harcosainak, mérhetetlen szenvedéseit, csak igazságot akarok szolgáltatni ezeken felül a háboru itthon szenvedő hőseinek, a munkásoknak is.

Ez a most duló ötödéves háboru nem hasonlatos sem méretében, sem következményeiben, de formájában sem a világ eddigi háboruihoz. Nem egyes országok vagy nemzetek erőpróbája ez, nem is egyes nemzetek érdekei vagy sérelmei a duló háboru alap oka. Ködbe burkoltan áll előttünk még ma is a kérdés, miért indult meg ez az óriási küzdelem, de bizonyosként állíthatjuk, ma már egyik tábor sem azért harcol, a miért hadba indult. A háboru végső eredménye is egészen más lesz, mint a mit 1914-ben a küzdő felek hárinelyike s végcélja gyanánt kijelölt. Mert a harcba vonuló nemzetek száma egyre nőtt, a véres hullám mindig messzebbre terjedt s ma már egy-

két apróbb nemzet kivételével gyilkolja egymást az egész civilizált világ. Így lett a harc olyan terjedelmű, hogy hatalmas országokban száz milliónál jóvalta több embert várszerűleg bekerítettek és már az ötödik éve súlyosodik reánk az ostromlott vár őrségének kötelessége: élet igényeinknek fokozatos mérséklése. És ezért más a formája is ennek a világrendítő háborunak, mint volt az eddigieknek.

A régebbi háboruk indítói és elfogadói a katonai raktárakban felhalmozott háborus szükségletekre támaszkodtak s a háboru folyamán az otthon maradtak e szükségleteknek a harctérre való szállításán kívül, a polgári raktárak készletével az élelmezésben támogatták a seregeket. A négy éves háboru s e háboruban levő helyzetünk következtében azonban nem csak az óriási méretűvé dagadt háborus szükségletet kell ellátnunk, de az ellátás anyagának kimerülő készletéről, illetve annak pótlásáról is kell gondoskodnunk. A hadtápvonal kiterjed ma már az utolsó faláig s a háboru szükségletére dolgozik majdnem kivétel nélkül minden bányá, minden gyár. A munkások pedig — igen kevés kivétellel — nem önkéntes szegődményesei a munkakinálatnak, hanem kényszerített robotosai a háborunak: *polgári ruhában dolgozó katonák!* Ebből a szempontból kell tehát néznünk a munkások helyzetét.

Nem igazságos tehát a munkás helyzetét pénzbeli keresete alapján megítélni. Tény, hogy a munkás ma éppen úgy mint a hivatalnok osztály, lényegesen rosszabbul él és gyengébben táplálkozik, mint a háboru előtt s ezzel szemben többet dolgozik. Dolgozik vágya, aka-

rata ellenére is — parancsszóra. Nem szabad tehát a helyzetük miatt néha nyugtalankodó munkásokat a „hazátlan bitangok“ gyűlöletet keltő kifejezésével elintézni és nem kell az ő helyzetüket a szellemi munkások helyzetének összehasonlításával letárgyalni. Azért mert a hivatalnok osztály jobban szenved a háboruban, a munkások helyzetét sem lehet rózsásnak minősíteni. De különösen figyelembe veendő az, hogy a munkás fizikai munkát végez és fogyó izmait a legékebben szóló beszédekkel sem lehet megerősíteni. Az elhasznált sejtek csak megfelelő táplálékkal pótolhatók.

Féért kell, ezért kötelesség államnak és társadalomnak egyaránt a munkások helyzetének javítására törekedni. De sürgős kötelesség gondoskodni, hogy a gyárak fullasztó levegőjéből távozó munkás megtalálja a maga tiszta, egészséges otthonát. Az állam és a főváros már buzgón fáradozik ebben az irányban s más gyártelepekkel bíró városok munkaprogramjában is fel van véve a munkás otthon. Csak nálunk nem hallunk ilyen törekvésekről semmit. Ideje lenne, ha napirendre tűznék ezt a kérdést. A város szociális bizottságának kell kezdeményeznie s annak kötelessége ügyelni, hogy valahol meg ne rekedjen. Mert az elmondottak igazságából folyik az az elháríthatatlan kötelességünk, hogy a háboru petyhüdt erővel, fáradtan dolgozó százazerei közül azoknak, a kik itt a mi városunkban teljesítik a front mögötti szolgálatot, gondoskodjunk pihenő idejökre az egészséges otthon nyugalmaról és békéjéről.

Ujradí.

Meghiúsult a Cambrai elleni támadás.

(Megakadályozott francia előnyomulás.)

Berlin, szeptember 9. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállásról jelentik:

Nyugati harctér: Helyi harcok a Plogstert erdőtől északra és a Labasse csatorna mentén Armentiertől északra az ellenség ismét támadott. Visszavertük a támadást és foglyokat ejtettünk, Arleux és Eavrincourt között s csatorna mentén tüzéségi harc és felderítő csatározások. A Perroneból Cambraibe vezető országúttól délre az ellenség folytatta támadásait nagyobb erők harcbevetésével a Conzeaucourt—Epehy—Templeux-tól északra haladó vonal ellen. A támadások az ellenség súlyos vesztesége mellett meghiúsultak. Előcsapataink tegnap tulnyomó erejű ellenséget megakadályoztak az előnyomulásban St. Simon és a Crosat csatorna felé. Az Oise és az Ailette között felderítő harcok. Az Ailette és az Aisne között az ellenség több hiábavaló részleges támadás után estefelé előtámadásra indult az egész fronton. Részben közeli harcban és ellenlökésekkel visszautasítottuk. Az Aisne és Vesle között részleges támadásokat, a Champagban részleges előtöréseket hiúsítottunk meg. Egy-

repülőrajból a mely Manheim ellen indult támadásra, 5 repülőgépet lőttünk le. Augusztus havában a német frontokon 665 repülőgépet lőttünk le, ezek közül 62-t elhárító ágyúink találtak el. Lelőttünk további 53 kötött léggömböt. 251 lelőtt repülőgép birtokunkba került, a többi az ellenséges vonalakon túl zuhant le. A mi harci veszteségünk 143 repülőgép és 36 kötött léghajó. *Ludendorff.* (Miniszterelnökséjsajtóosztálya.)

Bécsből jelentik: *A Retferrer-ügynökségnel az angol fronton tartózkodó haditudósítója azt jelenti, hogy a nagy döntő csatát a nyugati fronton jövő év tavaszára várják.*

Bécsből jelentik: A párisi lapok ecsetelik azt a szomorú állapotot, amelyben a franciák által megszállott területek vannak. A *Matin* azt írja, hogy a községek több mint két harmadrésze csupa omladék és hogy a nagyobb városok is csupa romokban hevernek. *A németek visszavonulásuk alkalmával minden elpusztították, hogy az entente csapatainak technikai előrehaladását teljesen lehetetlenné tegyék. A francia-angol és amerikai csapatok teljesen*

sivár fertőleteken haladnak előre és igazán gyászos kép tárul elébik, mikor egy újra meghódított városba kell bevonulniok.

Rotterdamból jelentik: A Times jelentése szerint a nyugati frontról a *legsúlyosabb harcok még hátra vannak*. Sejteti a lap, hogy a német haditerv szerint a németek Hindenburg állásokba akarják megvetni lábukat, úgy, hogy az ellenséget délen a Somme és Autre között lekötve tartásák. Ezt meg kell akadályozni, mert a németeknek még mindig megvan a kezdeményező képességük. A Daily Chronicle is óva int minden tulságos reménykedéstől és azt mondja, hogy ez ententenak a németeken való fölény nem olyan, hogy nyomasztólag hatna a német csapatokra.

Londonból jelentik: A Daily Express jelentése szerint Lloyd George több képviselő előtt

kijelentette, hogy a saját személyét illetőleg sem mi alkalmát nem látja annak, hogy Self német államtitkár legutóbbi beszédére reflektáljon.

A Reuter-ügynökség jelenti: Bourne bíboros beszédet mondott Londonban a pacifizmus ellen, amelyben a következőket mondta: Az angoloknak nem szabad az annexió és kártalanítás nélküli béke jelszavai miatt eltántorodniok, mivel meglehet, hogy ez a béke ugysem lesz tartós béke, már pedig az olyan, amely nem igazságos, tartós sem lehet.

Zürichből jelentik: A Humanité arról számol be, hogy aroyalista mozgalom Franciaországban rohamosan terjed. Nagy feltűnést kelt, hogy levelezőbélyegek kerülnek forgalomba az Orleansi herceg arcképével, melynek körirata a következő: VIII. Fülöp, Franciaország királya.

A hegyaljai bor-krach.

(Még megvan az egész múlt évi termés. — Az új szüretig ki kell üríteni a pincéket. — A bajt a bankok okozták.)

Sátoraljai helyről jelentik: A múlt esztendői borzalmas méretű és borzalmas emlékül tőzse-krach kivételével még nem volt a magyar közgazdasági életben olyan megrázó és nagyarányú csatavesztés, mint amilyen most játszódott le a Tokajhegyalján.

(A bortalan borvásár.)

A világ legcsodálatosabb vásárja, ami itt a Hegyalján folyik, helyesebben: folyt. A nemes, izes bornak tíz- és tízezer hektoliterjét adták és vették itt hosszú hónapokon keresztül, anélkül, hogy a teméntelen borból csak egy cseppnyi is kikerült volna a pincékből. Magyar ember áldomás nélkül nem csinál semmitféle vásárt, de itt úgy adták-vették a sok millió liternyi bort, hogy vevők és eladók soha egyetlen poharat sem koccoltattak, hacsak a Központi Kávéház, a levitézlett bortőzse helyiségének rőtentő rossz söréből nem. Még tovább is van. *Egész Sátoraljai helyen nem kapni egyetlen pohár jó bort, a legjobb szálló éttermében is pocskó vinkóval kevert szódát adnak méregdrága áron.* De sőt, ebben a városban, a melyet sziget módjára ölel körül a szőlőknek egész tengere, szemfüles detektívek sem tudnának felhajtani egy kőóra való jó — szőlőt. Józan, elszánt, hidegfejű emberek kereskednek, spekulálnak itt a legmámorítóbb áruval, amely a földön valaha is termett.

(Pincékben az egész múlt évi termés.)

Sem a sajtóbeli, sem a parlamenti felszólalásokból nem derült ki a legérdekesebb és a legmeglepőbb tény: hogy tudniillik miféle borral tiszták a Hegyalján a vakmerő spekulációt és hogy mi lesz ezzel a borral? A felelet egész váratlan:

Az ujhelyi bortőzsdén az 1917-iki termései borokat adták és vették, mely borok még *teljes, érteetlen mennyiségükben ma is az ujhelyi és környékbeli pincékben hevernek*. A rengeteg borból tényleges eladásra jóformán semmi sem került, a múlt évi termésnek legfeljebb *három százaléka cserélt úgy gazdát, hogy a termelőtől tíz kézen át valóban a fogvasztóhoz került volna.*

Más szóval ez azt jelenti, hogy a *hegyaljai borokban egyáltalában nem volt kereskedelem*, ennek a szónak a megszokott és természetes értelmében. Hanem igenis volt nyaktörő és elszánt spekuláció, amilyent az értéktőzsdéket is csak az egészen megőrült pillanatokban látni.

Azok a jött-ment szerencsevadászok, akik százával ellepték — ez évi májustól kezdve — Sátoraljai helyet, soha nem gondoltak arra, hogy a bort a fogvasztás számára közvetítsék. Nem is értettek a borhoz, nem volt pincéjük, nem volt hordójuk, nem voltak a borszakmában összeköttetések. Ők csak a kötlevelet vették és adták el, hogy újra visszavegyék és megint tovább adják, hogy délelőttől délutánig tízezreket, sőt százezreket keressenek.

De viszont ezektől a sötét emberektől sem kérdezte Ujhelyen senki, kinek, minek veszik a bort, mi a céljuk, mik az eszközeik? Elfogadták és szívesen fogadták őket, mert látszat szerint hasznot hajtottak és csak most, amikor bezebezt nyereségükkel már tovább is álltak — eszmélnék Sátoraljai helyen arra, hogy ez a hazard idegen söpredék óriási kárt okozott a hegyaljai bortermelésnek.

(A bankok szerepe.)

Am ebben a bűnben mégsem a galicjai hazátlan spekulánsok az igazi vétkesek. A tények rámutatnak az igazi bűnösökre: ezek a helybeli bankok, amelyek valósággal a kerítő szerepét játszották. Bárkinek, bármily mennyiségű bor megvételéhez óriási lombard-kölcsönt adtak s ezzel ők tették lehetővé, hogy ezer és ezer hektoliter bort megvásároljon olyan idegenből ideszakadt ember, akinek még pénze sem volt a spekulációhoz.

A bankok korántsem jártak el önzetlenül, sőt, egészségtelenre duzzadt borspekuláción ők kerestek a legtöbbet. Lombard-kölcsönt ugyanis csak ezekkel a feltételekkel adtak:

Ugy a vevő, mint az eladó váltót ad a lombard-kölcsönről.

A borpince kulcsát a banknál letétbe helyezik.

A kölcsön fejében nyolc százalékos kamatot fizetnek.

S minden eladott liter bor után öt-tíz millerintaléket kapnak.

Ezek bizony borzalmas föltételek s valószínűleg magukban foglalják már az uzsora tényálladékat is. Különösen, ha meggondoljuk, hogy némely bortétnél a bank esetleg többször is eljátszotta ezt a hasznos kis lombard-játékot.

Természetes, hogy az ujhelyi bankok nem a saját kis tőkájukkal végezték ezeket az óriási pénzüveleteket. Mindegyik mögött ott áll egy nagy budapesti intézet. A legtöbb borüzlet az ujhelyi Hitelbank részvénytársaság bonyoli-

totta le, ennek egyik legnagyobb budapesti pénzintézet a patrónusa.

(A krachi.)

Hogyan következett el a nagy összeomlás? Ennek okát tévesen és avatatlanul keresik az emlékezetes razziákban. Azt mondotta nekünk Sátoraljai hely polgármestere, Farkas Andor, de ezt mondották azok a borspekulánsok is, a kik százezreket veszítettek s akik mégis örülnek, hogy a krach elkövetkezett.

— Nagy szerencse, — mondották — hogy a svindli a huszonhat koronás boráraknál és nem harminc koronán túl derült ki, mert akkor még a bőrünket is elveszítettük volna.

Ennek pedig ez a magyarázata:

Október ötödikén kezdődik az idei szüret, mely igen jónak ígérkezik. Szükség lesz tehát minden hordóra és minden pincére. Már most — mint említettük — még benne van a hordókban és a pincékben az egész múlt évi termés. A spekulánsok, akik a bort nyakra-főre vásárolták, nem gondoskodtak, mert nem is gondoskodhattak pincéről. Szerződése pedig valamennyvük úgy szól, hogy a pincét szeptember közepéig ki kell ürítenie. Ha ezt bármely oknál fogva nem teszik meg, a termelő-pincetulajdonosok — jogaik értelmében — egyszerűen kihengerítik pincéikből az idegen hordókat. Ez volna azután a végleges katasztrófa.

De az új termés más okból is agyonüti a múlt évi borokat. A termelő ritkán spekulál. Termését, melyért becsületesen dolgozott s amelyet nem akar kiténi a spekuláció veszedelmének, árba bocsátja. Már nem egy hegyaljai gazda eladta a várható termését hordóval együtt tíz koronás árban. Aki spekulál, az sem számít többre tízenkét koronánál. A múlt évi borokért pedig huszonöt-huszonhat koronát is fizettek. Az idei szüretnek ezt az aránytalan versenyt nem gőz hetik le a múlt évi borok, melyeknek árát a háborús örület egészen a katasztrófaig felkergette.

(A mai helyzet.)

Ma ez a helyzet:

A hegyaljai borok árát e pillanatban — mindig a múlt évi termésről van szó — megállapítani nem lehet, mert egyáltalán nincs vétel és nincs eladás. Mindössze árverések vannak. Ilven árverés volt a minap Szerencsen, ahol a bortulajdonos tíz koronáért vette vissza azt a bort, amelyet huszonnégyért adott el. Több mint ezer hektót. Ezen az egy tételen millió és százezer koronát veszítettek a vevők, akik nem tudtak eleget tenni kötelezettségeiknek. Egy másik ilyen kény szerárverésen az egyik nagykarolyi pénzintézet, tízenhat koronájával vett meg ezer hektoliternél több bort, összesen millió és hatszázezer korona értékben. Ez a pénzintézet ugyanis tízenhat koronás lombardkölcsönt adott literenkint s most nyakán maradt a rengeteg bor.

A legtöbb pénzintézet hasonló helyzetben van és előrelátható, hogy a múlt évi termés túlnyomó része a bankok tulajdonában marad. Itt, a Hegyalján azonban az a meggyőződés, hogy a bankok nem riadnak meg ettől a fordulattól. A nagy pesti bankok céltudatosan mozdították volna elő ezt a bor-katasztrófát, amely a kis emberek százait, talán ezreit anyagi romlásba kergetti, ellenben a bankok már eddig is túltömött-ségtől fulladozó pénztárait újabb százmilliókhoz juttatja. A hegyaljai csatatér áldozati fölött ott kővályognak a bankok éleskőrmű keselyűi.

Ne nyuljunk a 24 millióhoz.

(Kincstári jegyekben kell elhelyezni a kölcsönt.)

Aradváros tanácsa a szeptember 11-iki közgyűlésen javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy huszonegy, millió korona kölcsönt vegyen fel. A kölcsön ügye megjárta az egyes bizottságokat s miután ezek pártolják a kölcsönt, a közgyűlés meg fogja szavazni. A kölcsön felvételére ma kiválóan kedvezőek a viszonyok, ezért kívánatos, hogy a kölcsönt most vegyék fel: — ez a szakemberek tanácsa.

Arad sok mindennel tartozik önmagának, a mit a háboru után rendezni akar. Amennyire he lyeslem, hogy elmaradottságunkat pótolni kívánjuk, éppen úgy helyeslem, hogy yezt a kölcsönt most vesszük fel, mikor megkapjuk s a mikor kedvező feltételek mellett kapjuk. Ha azonban ezt az óriási kölcsönt megszavazza a közgyűlés, azt óhajtanám, hogy egyidejűleg mondja ki azt is, hogy ezt a felvett pénzt, a függő kölcsönök rendezésére fordított két millió korona kivételével — a kamatveszteségek okából — kincstári jegyekben elhelyezi s azon tul eggyelőre ezzel a pénzzel nem csinál semmit!

A városnak aktív vagyona, a mai becslés szerint, ötven millió korona. Eddigi tizennyolc millió korona tartozása a 24 millió korona új adóssággal — a két millió konvertálási összeg leszámitásával — kerek 40 millió koronát fog kitenni. Ez pedig azt jelenti hogy rövid idő alatt aktívánk 80 százaléki meglesz terhelve. Eljuttunk tehát e hitelművellettel az eladósodás legvesző határához. Sokkal fontosabb ez okból az újabb kölcsön, semhogy annak mikénti felhasználásához ne fűződnek hozzá a város léteerdeke. Az eddigi könnyelmű gazdálkodás folytatása esetén már csak a csőd maradna a számunkra, mert új kölcsönre többé nem számíthatunk. Vegyük figyelembe, hogy a város vagyona a mai háborus érték mellett 50 millió korona. A pénz értékének emelkedésével azonban csökkenni fog a mi, vagyoni értékünk, de megmarad az adósságunk. A felvenni szándékolt 24 millió korona, a mai háborus értékben nem sok, de lehet nagyon is sok, mikor majd vissza kell fizetnünk. Ezért kötelessége a közgyűlésnek, hogy eggyelőre tiltsa el ennek az összegnek felhasználását.

Elfogadom a bizottságok megállapítását, hogy a jelenlegi pénzhiány, alkalmas időpont ilven nagyobb hitelműveletek kedvező lebonyolítására, hozzá teszem azonban: adósság csfűlésre alkalmas, de a kölcsön vett összeg elköltésére nem! Amikor az anyagszerek hiánya azok-

nak árát megfizethetetlen magára emelte, mikor az általános drágaság a munkabéreket fantasztikusra növeli, akkor sok mindenre lehet kedvező az alkalom, csak arra nem, hogy a város évtizedes mulasztásait pótolja. Meg kell békülni a felidézett helyzettel s ha eddig túrtuk ok nélkül e hiányokat, tőrjék most még egy ideig azért, mert az okosság ezt parancsolja. Jó, ha megvan az a pénz. Am ezt a pénzt ne használják fel csak jövedelmező vagy, semmiképpen el nem odázható beruházásokra. Minden más várjon továbbra is, ha várt eddig.

Nem pusztán azért tartom szükségesnek mindezt hangsúlyozni, mert a tervezetben már is sok elodázható dolgot látok felvéve, hanem azért is, mert félek, hogy az öletszerű gazdálkodás ezután még több ilyen dologra fogja a pénzt elpocsékolni. Mire való volna például most venni elő a Páloczi-féle várostrendezés terveit, most a legnagyobb drágaság közepén? Az ilyen munkálatok nem a mai idők keretébe valók. A kis vasut pályaudvari állomásának környékét most már nem Páloczi tervek alapján kell rendezni, hanem ideiglenesen, praktikus emberek tanácsa alapján, — olcsón! A végleges rendezést hagyjuk alkalmasabb időkre. Az ottani állapotokat olcsón is meg lehet szüntetni, csak foglalkozni kell vele s nem kell várni ilyen türhethetlen állapotban a Páloczi-féle rendezést. A könnyelműségnek, a lelkiismeretlenségnek a legmagasabb foka lenne, ha a mostani és a háboru után még évekig fenálló drágaság közepette ilyen díszítő munkálatokra költenénk a pénzünket.

Mennyire jogos az aggodalmam, hogy ezek a milliók megint láthatatlanul elusznak, csak reá mutatnak az Erzsébet hid átfestésére s a színház tatarozására. Bizonyos, hogy a foganatosított javításokra reá szorult mind a kettő, de éppen ilyen bizonyos, hogy a háboru előtt is fennforgott ennek a szüksége. Ha akkor nem csinálták meg, hogyan jutott eszükbe most hidat festeni, a mikor a festék ötvenszeres áron szerezhető be csak? És miért kellett az egysz színház-épületet most az építési munkálatok szédületes drágasága mellett tatarozni? Ha volna kelodázhatatlan szükségletek a színháznál, azt meg kellett volna csinálni, de csak azt s nem többet. A homlokzat tatarozása és más egyéb várható volna a háboru végéig. Nem szégyen az, ha egy városi háztartás a közvagyon javára takarékoskodik, mert ez a vezetők kötelessége. De éppen az a baj, hogy ezt

a kötelességüket elhanyagolják. Mert látom a közvagyonnak ilyen könnyelmű felhasználását, jogos az az aggodalmam, hogy a 24 millió koronás kölcsön csomag beláthatatlan időkre tönkre teszi a várost. Azért kötelessége a közgyűlésnek, hogy ennek a pénznek felhasználását a legszigorúsan ellenőrizze.

Vegyük fel a 24 millió kölcsönt, bizonyosan szükségünk lesz erre a pénzre. De ne felejtkez-zék el a közgyűlés a határozathozatal pillanatában arról, hogy e kölcsön megszavazásával óriási felelősséget vállal magára. Lehet ez a kölcsön álmát hozó befektetéseknek szükséges eszköze, de lehet évtizedekre terjedő anyagi zavaroknak kuforrása is. Minden attól függ, hogyan használjuk fel. Nem adósság az a pénz, a mit gyümölcsözőleg befektetünk, csak az az adósság, a mit könnyelműen elpocsékolunk.

Spectátor.

SPORT.

† AMTE—KINIZSI 1:0 (1:0.) A szezon egyik legszebb mérkőzése volt a Kinizsi—AMTE találkozás, amely vasárnap délután zajlott le a közönség nagy érdeklődése mellett az AMTE sport telepén. Az erős iramu, heves játék eldöntetlenül hullámozott egyik térfélről a másikra. Egy tizenegyes döntötte el a küzdelem sorsát, amennyiben a Kinizsi ellen megítelt 11-es az AMTE-t győzelemhez és a bainoki két ponthoz juttatta. A mérkőzés heves Kinizsi-támadással kezdődött, de csakhamar átvette a támadás szerepét az AMTE csapatárosa, az élén Stoffával, aki már az első percekben két győnvörű egyéni támadást vezetett a Kinizsi kapuja ellen. Zigler (Kinizsi) idegesen védett, egy izben pedig kornert okozott, amelyet Stoffa hajszálnyira a kapu mellé fejeit. A játék legnagyobb részében az AMTE uralta a helyzetet. Az eldöntetlen első félidő utolsó perceiben az AMTE felnyomul a temesvári kapuig és ott veszélyes helyzetet teremt. Az egyik Kinizsi háttvéd teljesen reáfeküdt a labdára és kézzel-lábbal leszorítja. A bíró ezért 11-est ítél, amit Rónay (AMTE) goallá is éptékesít. Ez a goal maradt a mérkőzés eredménye is, mert a másik félidőben egyik fél sem tudta a kínálkozó helyzeteket kihasználni. A mérkőzést Szűsz Béla szövetségi bíró vezette ingadozóan.

† SZAK—ATE 1:0 (0:0.) Két tartalékkal szerepelt vasárnap az ATE csapata Szegeden. Dacára a tartalékoknak, az AE volt a játék elej től végig nagy fölényben és csak hagyományos balszerencséjének köszönhető, hogy

Hiteles adatok

a cseh-szláv brigádokról.

(Hol harcol az új angol-japán-cseh keleti front?)

— Az Aradi Közlöny eredeti tudósítása. —

B. K. Stockholm, szept. 8.

A cseh-tót brigádok név alatt világhírre verődött kalandor csapatokról, amelyeknek a legénységében alig van félpercentnyi tót és csupán az entente propagandája akarja velük azonosítani a magyar állam eszméihez hű tótságot, igen sok furcsa, sőt fantasztikus híresztelés került már forgalomba az egész amerikai sajtóban. Mióta a legelső jelentés felbukkant a központi hatalmakkal kibékült Oroszország ellen szervezkedő csehtótokról, egymást követték a legkülönösebb és egymásnak is ellentmondó híresztelések annélkül, hogy az európai közvélemény csak az eredetét is tudta volna ezeknek a hadaknak. Nekünk most módunkban van egészen megbízható információ alapján, amiket közvetlenül Oroszországból kaptunk, néhány igen érdekes adatot közölni ezekről a világtörténelemben is egészen különleges állású csapatokról, amelyeknek volt cseh hadifoglyok is legfeljebb csak a magvát képezik.

Közismert, hogy a szláv nemzetiségű hadifoglyok már a cári uralom idején is bizonyos csapatokba szervezték s amikor a Kerenszky

féle revolúció Romanov Miklóst megfosztotta a trónjától, az első zürzavarban egészen felszabadultak, mert a dél-oroszországi fogolytáborok is feloszlottak. A magyarok, németek és a többi nem megbízható hadifogoly messze Szibéria belsejében még nem is hallott ezekről az eseményekről, amikor a Kerenszky indította vörös offenzívában Szianiszlaunál már harcba lépett az osztrák-magyar front ellen az oroszok oldalán az első cseh légió, de az offenzíva így is megbukott s az első forradalom vezére hamarosan lejárt magát, a bolsevizmus kiderítette róla, hogy az angol imperializmus embere. Jöttek Trockij, Lenin, Bresztlitovszk, Ukrajna elszakadása és a béke a központi hatalmakkal. Ez persze nem tetszett a cseh légionistáknak, akiknek a száma egyre nő s akik, most egyenesen féltek a békekötéstől, mert azt hitték, hogy az egykori árulókra itt a bünhődés órája. Visszavonultak hát Szibéria belsejébe orosz szökevé-nyekkel, ellenforradalmi elemekkel és kalandorokkal, lerongyolódott cári katonákkal szövetkezve régi laktanyák és rak-tárok készleteiből gazdagon ellátták magukat ágyúkkal és gépfegyverekkel is.

Mintegy nyolcvan-kilencven ezerre tehető ezeknek a csapatoknak az ereje, s ebből körülbelül csak harminc-negyven százalék a cseh, szlovén, lengyel és egyéb volt russzofil elemé a mon-

archiának. A többi már Oroszországból verődött össze. Persze, amíg a bolsevik-kormány át nem esett az első vajudáson, a cári hadsereg szándékos szétzüllése után könnyű volt ezeknek az elszánt hordáknak eredményeket elérni, annál is inkább, mivel a bolsevikiek minden ellensége, tehát a monarchisták is támogatták őket. Ezért indította az entente ez a kezdő siker arra, hogy Japántól is segítséget kérjen, hátha így sikerül a mai anarchisztikus állapotok kihasználásával veszedelmes eredményeket is elérni. De nem sikerült. Az a nyolcvan-kilencven ezer ember ugyanis akkora területen szóródott szét, messze kelet Szibériától egész a Volgáig, amelyen csaknem egészen eltűnt. Komoly veszedelmet csak akkor jelentettek volna, ha a keleti és főként a délkeleti tartományokban, a gazdag és termékeny agrárius kerületekben szilárdan megvetették volna a lábukat. De ez nem sikerült. Azt pedig, hogy az északi partok felé, a Murman vidéken előnyomuló entente hadsereggel összeköttetést kapjanak, a németek segítségével akadályozták meg a bolsevikiek.

Jelenleg csak Samaránál és Simbirsknél tartják megszállva a Volga fontos vasuti hidjait, de innen a Volga gazdag és termékeny nyugati partját fenyegetik. Aránylag erős a cseh-szláv brigádok helyzete ázsiai Oroszországban is. Az

vereséggel volt kénytelen a pályát elhagyni. A mérkőzést az ujszegedi pályán nagy közönség nézte végig, amely nemcsak a szegedi, hanem az aradi játékosokat is lelkes óvációban részesítette. Jó bíró volt Orova (OTE.)

VÁROS ÉS MEGYE.

Arad a **tkéemelést tiltó rendelet ellen.** Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1918. évi szeptember hó 11-én tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak sorrendje: 27. Debrecen sz. kir. város törvényhatósága a zsir szükséglet biztosítása tárgyában a kormányhatósághoz intézett feliratát pártolás végett megküldi. 28. A városi tanács előterjesztése Arad vármegye területének Arad város érdekei szempontjából való kikerekítése iránti intézkedések megtétele céljából. 29. A tanács bemutatja a községi polgári iskoláknál működő tanítószemélyzet illetményeire vonatkozó új ízetési szabályzat tervezetét. 30. Bittner József fogyasztási adófelügyelő kérvénye 3 havi szabadsága és 600 korona gyógyköltség utalványozása iránt. 31. Pfeiffer János végrehajtó kérvénye egy havi szabadságidő engedélyezése iránt. 32. Oleszik János portás kérelme magasabb fizetési osztályba való áthelyezése végett. 33. Jahoda Béla városi segédkertész kérvénye magasabb fizetési táblázatba való áthelyezése végett. 34. A hullafeldolgozó telep létesítésére szükséges 220 ezer korona kölcsön tárgyában a helyi pénzügyintézetektől beérkezett ajánlatok feletti határozathozatal. 35. A napidíjas rendőrök kérvénye napidíj felemelése tárgyában. 36. Dr. Farkas József és Cziráky Márton kérvénye a nem szorosán vett közigazgatási alkalmazottak javára az engedélyezett ruhasegélynek előlegképen való engedélyezésére és utalványozása tárgyában. 37. A városi fogyasztási adóhivatal alkalmazottjainak kérvénye ruhasegély összegüknek előlegképen való utalványozása tárgyában. 38. Visky Ferenc né városi pénztárnok özvegyének kérvénye néhai férje gyógykezelése és temetésével felmerült költségek fedezésére 2000 korona segély utalványozása tárgyában. 39. A törvényhatósági alkalmazottak felemelt családi pótlékának fedezésére szükséges állami hozzájárulás kieszközölésére hozandó határozat és előterjesztés. 40. A törvényhatósági alkalmazottak részére az állami hozzájárulás terhére 1917-1918. években kifizetett és fedezetlen maradt 350 korona 50 fillér családi pótlék meg

ottani vasútvonalnak legnagyobb részét, majdnem nyolcezer kilométert ők tartanak a kezükben. Csak a Bajkál-tónál tart még a bolsevikok uralma. Nagyon fontos persze az élelmiszerkérdés, mert jelentékeny készleteket Arhangelszkben vagy a Murman-partokon keresztül nem igen lehet szállítani a szövetségesek csapatainak. Ha tehát a németeknek sikerül az ellenőrzést továbbra is megtartani Oroszország földművelésénél, akkor könnyen meggyúsulnak az entente összes tervei. Meg kell különböztetni, hogy Anglia beavatkozásánál igen fontos szerepet játszott az Oroszországnak adott korábbi kölcsönök sorsa, elsősorban ezekből a milliárdokból akarták menteni, amit lehet. De Anglia Németországgal való harcát itt is franciákkal és cseh-szlávokkal akarja megharcoltatni. A partra szállított entente haderő legnagyobb részét az a tizenöt-huszezer francia tengerész alkotja, akik fölött ugyanúgy Anglia intézkedik, mint ahogyan a cseh-szláv brigádokat is az ő aranya dirigálja.

Hogy azonban az entente mindennek ellenére se vár többet a cseh-szláv brigádoktól, mint a mennyit a Murman-expedícióval elért, kiderül abból, hogy a japánokat hívta és hívja még egyre segítségül. Pedig hiába, mert a sárgák nem szentimentális emberek, mint a franciák s így komolyan nem is mennek keltebbre, mint a meddig érdekük a Bajkál-tónál terjed.

Herman B.

terítése érdekében szükséges felterjesztésre vonatkozó határozathozatal. 41. Özv. Kasnyik Lajosné rendkívüli gyógydíj és segély megállapítása érdekében. 42. Szecepkovszky Teofil r. fogalmazó kérvénye évi 1000 korona nyugdíj és beszámítandó személyes pótlék engedélyezése és utalványozása tárgyában. 43. Brassay Ernő városi adótsízt kérvénye évi 600 korona személyi pótlék engedélyezése és utalványozása tárgyában. 44. A tanács előterjesztése Pálfi András által emelt új épület községi adómentességének megadása iránt. 45. U. a. előterjesztése Török János által emelt új épület községi adómentességének megadása iránt. 46. Binder Gyula számvevőségi számtiszt kérelme az alszámvevői cím megadása iránt. 47. Pitner József számvevőségi számtiszt kérelme a számvevői cím megadása iránt. 48. Juhász István és Máté Ferenc segédkertészek kérelme magasabb fizetési táblázatba való áthelyezése iránt. 49. A detektívök kérelme a 1896-430-1918. sz. kgy. határozattal kormányhatósági jóváhagyástól függőleg engedélyezett szolgálati és ügyeleti napidíjaknak f. évi január hó 1-től leendő engedélyezése iránt. 50. A helyhatósági alkalmazottak kérelme beszerzési előleg engedélyezése iránt. 51. Kiss Arnold kérelme lakbér felemelés iránt. 52. Kulcsár István hivatalosolga kérelme eltartottak után családi pótlék engedélyezése iránt. 53. Kovács Béla napidíjas írnök kérelme eltartottak után családi pótlék engedélyezése iránt. 54. Góron Gábor ny. városi kovács kérelme nyudij felemelése iránt. 55. Özv. Kasnyik Lajosné kérelme özvegyi nyugdíj meg-

állapítása iránt. 56. A tanács előterjesztése özvegy Rónai Istvánné özvegyi nyugdíjának megállapítása iránt. 57. U. a. az heterjeszti a telekértékkadó szabályrendeletet a belügyminiszter urhoz leendő felterjesztés végett. 58. U. a. előterjesztése a város függő kölcsöneinek konvertálásához, valamint a jövő feladatok megoldásához szükséges 24.000.000 koronás kölcsön felvétele iránt. 59. A rendőrtisztök kérelme éjjeli és külső ügyeleti napidíjaknak felemelése és piaci ügyeleti díj engedélyezése iránt. 60. A városi tisztviselők kérelme a pótlékok után a törvényhatósági bizottság által engedélyezett, de kormányhatóságilag még jóvá nem hagyott háborus segélynek előlegképeni kiutalványozása iránt. 61. Detári István nyugdíjaztatását kéri. 62. Kiss Lajos személyi pótlék kiutalványozását kéri. 63. Kiss András rendőr családi pótlék kiutalását kéri. 64. Zima Tibor és társai indítványa Szabados Árpád részére egyszersmindenkorra 1000 korona jutalom és további évi 800 koronaa személyi pótlék megszavazása iránt. 65. Edl Lőrinc városi adótsízt kérelme személyi pótlék engedélyezése iránt. 66. A tanács heterjeszti a tisztviselők fizetésrendezését. 67. A városi tisztviselők kérvénye naturáliákkal való ellátásuk iránt. 68. Goldschmidt Sándor és dr. Variassy Lajos törvényhatósági bizottsági tagok indítványa a részvénytársaságok tkéemelését korlátozó miniszteri rendelet ellen intézendő felterjesztés tárgyában. 69. A tanács jelentése a város szabályozási térkép-alapját képező térkép elkészítése tárgyában.

Egységes munkaidő a városházán

(Küldöttség a polgármesternél. — Szeptember 15-től 8-2 legyen hivatalos órák. — A tisztviselők kérelme a közgyűléshez.)

Már annak idején közöltük, hogy a város tisztviselői értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy kérni fogják a törvényhatósági bizottságot, segítsen a helyzetükön.

Ebben az ügyben ma küldöttség kereste fel Variassy Lajos polgármestert. Lajos helyettes polgármester vezetésével, Lajos beszédében megrajzolta a tisztviselők tönkretelen anyagi helyzetét és kérte a polgármester jóindulatú támogatását ügyükben.

A küldöttség vezetője azután kérte a polgármestert, hogy tekintettel a mai háboru okozta állapotokra, változtassa meg az eddigi munkaidőt. Minden nagyobb városban a hivatalos órák 8-2-ig tartanak és így van alkalma és ideje a tisztviselőnek, hogy szükségleteit beszerezhesse, ügyeit rendezze, esetleg más irodai munka elvégzésével anyagi helyzetén segítsen.

A polgármester válaszában elmondotta, hogy ő a tisztviselők mozgalmáról értesült, kívánságaikat jogosaknak tartja. Az egységes munkaidőt kívánságukra szeptember 15-től kezdődőleg érvénybe lépteti. Ettől az időtől kezdve tehát minden tisztviselő 8-2-ig dolgozik, de megköveteli, hogy munkájukat a legnagyobb szorgalommal és lelkiismeretesen végezzék.

A tisztviselők kérésük teljesítését megköszönve, közölték a polgármesterrel a törvényhatósági bizottság elé terjesztendő kéréseiket, melyeket 3 pontban foglaltak össze:

1. Tekintettel a közszükségleti cikkek (zsir, szalonna, hus, tej, hüvelyesek stb.) nehéz beszerzésére, a törvényhatósági bizottság vállalja ezeknek a tisztviselők részére való beszerzését.

2. Allitson fel a törvényhatósági bizottság a saját hatáskörében egy tisztviselő konyhát, ahol a jelen tisztviselők olcsó pánzen élhetnek és a nős, családos tisztviselőknek kioldanak lakásukra az ételt. Ha ez nem

voina lehetséges, úgy a város kössön szerződést valamelyik helybelli éttermessel, a város lássa azt el lizztettel, zsirral és egyéb cikkel és aki ezért a tisztviselőknek a bizottság által meghatározott áron adna jegy ellenében ebédet és vacsorát. A vendéglős erről vezessen a város ellenőrzése mellett számadást. Minden hónapban állapítsák meg az étkezde forgalmát és hogy ha ez veszteséggel zárulna, úgy a bizottság azt térítse meg a tulajdonosnak.

A tisztviselők harmadik és utolsó kívánsága, hogy a közgyűlés nyújtson módot háboru után egy tisztviselő telep létesítésére, ahol némi kerti gazdálkodást is üzhetnének.

Végül kérni fogják a törvényhatóságot, hogy bizzon meg egy 6 tagu bizottságot, a mely kéréseikkel behatóbban foglalkoznék és azokat teljesen előkészítve az októberi közgyűlés elé terjesztené. A bizottság 3 tanács tagból és 3 törvényhatósági bizottsági tagból allana.

A polgármester ezután átvezette a küldöttséget a főispánhoz, aki értesülve jövetelük céljáról, igen szívélyes fogadtatásban részesítette őket, majd pedig azzal az ígérettel bocsájtotta el a küldöttséget, hogy ügyüket a közgyűlés előtt a legmesszebbmenőleg támogatni fogja.

TÖRVÉNYSZEK.

§ **Lelőtte a barátját.** Még múlt év novemberében történt, hogy Stumpi János eleki lakos meglátta, hogy kertje körül egy kutya kóborol. Mérgében fegyvert ragadott és a kutyát lelőtte. Másnap beállított hozzá legiőbb barátja, Post Adám, aki felelősségre vonta Stumpi Jánost, hogy miért lötte le a kutyáját. Ebből azután szóváltás, majd pedig verekezés fejlődött. Stumpi János izgalmaiban berohant a szomszéd szobába, lekapta a falról vadászfegyverét és lelőtte barátját, aki azonnal kiszenvedett. Ma tárgyalt ebben az ügyben az aradi esküdtszék Bittó József tábla bíró elnöklésével. A vádlott azzal védekezett, hogy ideges ember és hogy tettét önkívületi állapotban követte el. Az esküdtszék engedélyt kért a tárgyalás felfüggesztésére a vádlott elmeállapítási orvosi vizsgálatára. A vádlottat a bíróság három évi börtönnel ítélte. Az ítélet jogerős.

Burián gróf a békés megbeszélések lehetőségéről.

— A külügyminiszter beszéde az ellentétek megszüntethetőségéről. —

Bécsből jelentik: A németországi sajtó képviselői ma délelőtt és ma este érkeztek Bécsbe, hogy viszonzják az osztrákok, azután a magyar újságírók látogatását. Ma délután tea volt a német nagykövetségen, este pedig a Concordia újságíró egyesület adott tiszteletükre vacsorát, melyen több politikai tartalmu beszéd hangzott el. A német újságírókat Burián István gróf külügyminiszter fogadta. Holnap a városházán fogadják őket. Csütörtökön bucsu lesz, melyet a német-osztrák újságírók egyesülete rendez, pénteken pedig az újságírók Budapestre utaznak.

Bécsből jelentik: Azon az estélyen, melyet a Concordia bécsi újságírók és írók egyesülete ma este rendezett, a német birodalmi sajtó Bécsben tartózkodó képviselői részére, az egyesület elnökének, Ehrlich doktornak a vendégekhez intézett üdvözlő szavai után Burián István gróf külügyminiszter a következő beszédet mondotta:

— Engedjék meg a német sajtó nagybecsült képviselői, akik hozzánk jöttek, hogy a közös kormány nevében legmelegebben üdvözlöm őket és örömmel fejezzem ki a felett, hogy alkalmam nyílt. Hálás elismeréssel adozni a német sajtónak a háború folyamán Magyarországgal szemben tanúsított, valóban szövetségestársi magatartásáért. Igen tisztelt uraim, Nem akarok sok szót vesztegetni a sajtónak a világháborúban tett szolgálatairól. Olyan gyakran méltányolják azokat minden hivatott helyen, hogy mindenki tudja, mily *tényesen oldotta meg a sajtó egy a német birodalomban, mint nálunk, feladatait. A legsúlyosabb viszonyok között a háborús körülmények kényszere alatt és anyagi nehézségek között.* Mily nagy érdemeket szerzett közös nagy ügyünk körül a lakosság informálása, lelkesítése, megnyugtatósa körül, valamint a végrehajtó hatalom támogatásában való fáradozási tevékenységével. Inkább arra kívánok utalni, hogy mennyire mélyen belevitte a német sajtó egész munkásságába a szövetség gondolatát. Az a szövetség, mely bennünket Németországgal egyesít, nem csak papírra írott dokumentum, melynek klauzuláit, elég ha pontosan teljesítjük. *Ez a szövetség külpolitikai életünk szerves alkotó része lett.* Ezért a szövetségnek egyelőre tervezett kiépítése nem a célszerűség védtelen kombinációja, hanem a védekezés békét biztató céljának logikus fejlődésen alapuló következménye. A szövetségnek ezt a szerves jellegét a német sajtó ennek a háborúnak a tüzetőbáján mindig kifejezésre és érvényre juttatta. Ha visszpillantunk a hosszú, borzalmas háborús évekre, a szövetségesekkel szemben hűséges együttérzést találunk, a szövetségesek örömei, fájdalmai iránt. Ezért örök a hála. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy a német sajtó ezáltal lemondott az osztrák-magyar ügyek bírálatának vagy a felőlünk való véleménynyilvánítás szabadságának jogáról, a tekintetben nem is tehetünk szemrehányást. A mi sajtónkból sem hiányzott a szókimondás, a hogy ezt láttuk, *de minden attól a szellemről függ, amellyel a kritikát gyakorolják.* Ott, ahol a mi viszonyainkról van szó, ha teljesen nem is értettünk egyet, *sohasem vontuk kétségbe a publicisztikai érvek jóhiszeműségét.* Tehtetelyes publicisták, akiknek éles elmével és a nyomtatott betűn át messze hangzik a szavuk, mutatják az igazán intenzív közeledést. Önök itteni társaikkal szellemi felvilágosító ösz-

szekötetésbe lépnek. Esméket adnak és kapnak és a fénynek, melegségnek tömege képezi szerencsés eredményét az ilyen találkozásnak. Komoly pillanat az tisztelt uraim, amelyben önök hozzánk ellátogattak és nagyon fontosnak tartjuk, hogy ily pillanatban jöttek el, amelyben egyforma gondok terhelnek bennünket.

De mi nem ismerünk csüggedést.

Meggyőződhetnek arról itt is, hogy mi éppugy, mint Németország, félelem nélkül, de gőg nélkül is viseljük a harcot, de elhárítjuk magunktól minden felelősséget ennek a harcnak, az ellenfél által, teljesen alaptalanul, hosszú és gonosz módon ránk kényszerített meghosszabbításért. Egy háborúnak kimeneteleiről, annak befejezése előtt egyik fél sem lehet bizonyos. Azt azonban egyik hadviselő féltől sem lehet elvárni, hogy a katonai győzelem lehetőségéről lemondjon. Az az egy dolog bizonyos, hogy

még rettenetes sok vérbe és megkínzott földünk drága kincsének végtelen sok pusztulásába fog kerülni, amire a háború véget ér.

Kérdés az is, vajjon maga az a gondolat is nem bűn-e az emberiség ellen, a történelmi fejlődés épületét, amely bizonyára itt is ott is javításra szorul, de javításra alkalmas is lerontani akarni csak azért, hogy romjain épüljön fel a jövő paradicsom, melynek épen az a hibája, hogy elleneink megsemmisítő rendszer szerint csak tulságosan nagy áldozatokkal szerezhető meg. Számoljuk össze ennek a háborúnak eddigi hekatombáit. Gondoljunk a még következőkre és vessük fel azt a kérdést, vajjon lehet-e felelősséget vállalni azért, hogy ily áron próbáljunk hadicélokot kierőszakolni, melyek között első helyre van állítva az igazságosság elve. Meg-sem vizsgáljuk azt, vajjon ennek az elvnek méltányos alkalmazásával az egészen céltalanná vált pusztító munka folytatás nélkül is lehetne megérésre juttatni, amit ellenségeinknek ismételtelen felajánlottunk.

Nem lehet elgondolni, hogy a végső győzelemben való biztos reménység megengedje ellenfeleinknek azt, hogy tartósan elzárkózzanak annak megfontolása elől, vajjon továbbra is igazolni tudják-e a legrettentőbb erőfeszítés és áldozatok szükségét azért, hogy olyan elveket akarnak megvalósítani, melyek nem az ő monopóliumukat képezik, vagy hogy szabályozzák más népek belügyeit, melyeket azok maguk egész jól tudnak rendezni.

Ugy vélem, hogy fontos és őszinte vizsgálódás a másik oldalon sokakat rábírta annak belátására, hogy képzelt dolgokért harcolnak legnagyobbért.

Tudom, hogy hálátlan dolog az ellenségre rábizni a saját belátásait. Az ellenséges szövetségesek azonban, ha akarnák, könnyen meggyőződhetnének arról, hogy az emberiség, az igazságosság és a népek jövődjének viszonyainak minden kérdésében szövetségeseinkkel együtt nem ellenállással, hanem haladó törekvéssel találkozunk, éppugy azonban azzal az elhatározottsággal is, hogy igazságos jogainkért ezentul is kitartóan harcolunk.

Csak adjanak ellenfeleink alkalmat, hogy nyugodt szavakkal és válaszokkal hiszen el lehet képzelnéi valaminek közvetlen informatív megbeszélést, mely még nagyon távol áll a béketárgyalásoktól, mindent megtárgyaljunk, megfontoljunk, amely ma a hadviselő feleket elválasztja egymástól és akkor talán rövidesen nem lesz szükség semmiféle harcra és meglesz a mód ahhoz, hogy közeledhessünk egymáshoz.

Nem akarjuk alaptalan békeelvitelökkel kápráztatni olyan pillanatban a világot, mikor a háború láza rángatja, kellett azonban önök előtt a békéről beszélnem, mert mindnyájan becsületesen akarjuk és mert bizonyosak vagyunk afelől is, hogy az összes ellenséges államokban növekszik a hasonlóan gondolkozó emberek száma. Énkhöz mértén igyekeztünk hozzájárulni a kölcsönös megértéshez és elsimítani az újat, békéleny szellemben, minden félreértésnek, de ameddig kell, kitartunk a közös védekező harcban. Önök arra hivatottak, hogy mint eddig tették, továbbra is munkálkodjanak ama nagy feladaton, hogy az a szellem, amely áthatja pompás csapatainkat és amely segít a mögöttes országokban levő lakosságnak elviselni minden szenvedést és nélkülözést, megóvassék és ápolassék. Legyen áldás és siker további működésükre. A miniszter beszédét a jelenlevők zajos tetszéssel fogadták.

MŰVÉSZET.

* Szerződés. Az aradi színház új társulata a napokban két értékes taggal szaporodott. A Szendrey Mihály vezetés alatt álló konzorcium szerződtette Földes Mihály szerelmes színészt és Somlyó Böskét, a m. kir. Operaház ösztöndíjas tagját, ki május hónapban a budapesti Operaházban emlékezetes sikert aratott.

* Aradiak debüté. Nagyváradról jelentik: Tegnap este a „Kis gróf”-ban mutatkozott be a színház új primadonnája: Horvát Nusi. A váradi színház új szubrettje Debrecenből jött és Vigh Manci örökét — mint mondani szokás — egy csapásra elfoglalta. Horváth Nusi szép nő, fess nő, szépen énekel és jól játszik. Minek itt beszélni a sablonos jelzőket? A közönség maga ítelt: megszerette, ünnepelte, melegen fogadta az előadás elején és forrón köszöntötte a felvonások végén. A nagyváradi színház sok szép színházi estje fog még az ő nevéhez fűződni. Egy másik jelentés így számolt be a debütőről. Horváth Nusi jövetelét Debrecenből már jó hír előzte meg, ezt a jó hírt bemutatkozása mindenben igazolta. Horváth Nusi egy csapásra a közönség kedvence lett. Csupa tűz és temperamentum, alakja fess, elegáns, megjelenése egyszerre meghódítja a közönséget, kitűnően játszik, jól táncol és igen kellemes, terjedelmes, csengő hangja és operettben tökéletesen megfelelő énektudása van. A szubrett primadonna szerepkörét előreláthatólag kitűnően fogja betölteni és az első sikerből ítéelve, még sok forró estét lesz alkalmunk róla feljegyezni. — *Barics Gvula*, az új baritonista is nyereséget jelent. Nyugodt temperamentumu, jó színes, tömör, mély bariton hangja és biztos énektudása tegnap szépen érvényesülték.

* Hangverseny a kulturpalotában. Szeptember 17-én László Sándor, a Berlinben élő kitűnő zongoraművész külföldre távozása előtt országos körútján Aradon játszik először. Műsora: 1. a) Bach László: Hegedűburré, b) Hartmann László: Orgona-Alla breve, c) Scarlati László: Zongoramű. E moll. 2. a) Brahms: Rhapsódia. H. moll, b) Chopin: Des dus preludium, c) Chopin: Cis moll Walzer, d) Chopin: Ges dur és C moll etűdök. 3. Schubert-Liszt: Vándor-ábránd. Közreműködik Rozzonvi Agnes hegedűművésznő, akit Kósa György kísér zongorán. Jegyek Scherhágánál 2—10 korona árban válthatók.

* Olcsó pénzen miatti ma már csak úgy lehet, ha az ember kezébe veszi a Borsszem Jankót és végig olvassa. Molnár Jenő és Bér Dezső magas színvonalu, páratlanul népszerű hetilapjának legfrissebb száma is tele van pompás karikatúrákkal, illusztrációkkal, humoros-ekkel, tréfákkal, versekkel. A szövegrészből Balla Ignác, Bér Dezső, Gács Demeter, Gosztonyi Ádám, Halász Imre, Jászay Horváth Elemér, Molnár Jenő, a rajzok közül Bér Dezső, Biró Mihály, Fodor László, Polya Tibor és Zorád Géza munkái emelkednek ki. A Borsszem Jankó közleményei a művelt társaságok állandó beszédtemája. Egyes szám ára 80 fillér. Előfizetési ára egy negyed évre 10 korona. Kapható minden trafikban, a pályaudvarokon és a lapelárusítóknál. Kiadóhivatal: József-tér 1.

HIREK.

— **Visszavert olasz támadások.** A főhadiszállásról jelentik: *Budapest*, 1918. szeptember 9. (Hivatalos.) *Olasz harciér:* A Monte Pertikan tegnapelőtt este és tegnap reggel visszavertük az olaszok támadásait. Az ellenség súlyos veszteséget szenvedett. *A vezérkar főnöke.*

— **Felemelték a berlini lapok árát.** Berlinből jelentik: Miután a lapok előállításai költségei hihetetlen módon megnövekedtek, a szellemi, technikai és adminisztratív munkatársak fizetéseit az általános drágaságra való tekintettel fel kellett emelni, a papír elképzeltetlen módon megdrágult, a nyomdafesték ára szüntelenül emelkedik, a lapok házhozszállítási költségei is megsokszorozódtak: a berlini lapok kiadói elhatározták, hogy a lapok előfizetési díját és egyes példányainak eladási árát felemelik, hogy a rendkívüli kiadási többletnek legalább egy kis részét fedezhessék. Ehhez a határozathoz huszonkét nagy berlini újság kiadója csatlakozott, közöttük a legismertebb és legelterjedtebb berlini lapokéi is.

— **D'Annunzio meg akar halni.** Zürichből jelentik: A párisi Exelsior munkatársa előtt D'Annunzio azt a kijelentést tette, hogy repülési alkalmával nem azért olyan nyugodt és hidegvérű, mert bátor, hanem azért mert *leszámított az élettel.* Ha még is éri a háború végét, irodalommal többé nem fog foglalkozni. Csak az a kívánsága, hogy házája szolgálatában hősi halált halhasson.

— **Vasutasok kitüntetése.** A hivatalos lap holt napi száma nagyszámu kitüntetést közöl, a melyet a király a háború alatt teljesített szolgálataik elismeréséül az államvasuti tisztviselőknek adományoz. A kitüntetettek élén *Skuteczky Emil, Méltányi Ernő és Havivár György* felügyelők állanak, akiket a király a másodosztályú polgári érdemkeresztrel tüntetett ki. A kitüntetésben részesített többi vasuti tisztviselők ugyanezen rendjel harmadik osztályát kapták.

— **Lócs Rezső a közönség ellátásáról.** Egy újságíró beszélt Lócs Rezső helyettes polgármesterrel, a közéletvezető hivatal vezetőjével a város lakosságának téli szükségletének beszerzéséről, aki a következőket mondotta: A zsir beszerzése okoz legnagyobb gondot nekünk, mondtotta a helyettes polgármester. 1300 darab sertésünk van, amelyre még csak a múltkorában kaptuk meg a hizlalási engedélyt. Azonban ez nem elegendi ki a lakosság szükségletét és ezért még 2000 darab sertést fogunk beszerezni. Így azután némileg fedezve leszünk. A város közönsége részére, különösen a szegényebb osztálynak gyümölcsöt készítettünk, amelyhez 2 waggon cukor áll rendelkezésünkre. A gyümölcs árát megállapítva még nincs, de előreláthatólag nem fog többé kerülni 5-koronánál. Tervbe vettük az étkezési jegyek bevezetését, amelyet különösen az élettermesek érdekében teszünk, akik arról panaszkodnak, hogy a legfontosabb élelmiszereket maximális áron nem tudják beszerezni. Az élettermesek a jegyek ellenében az étlapon feltüntetett árakból 20%-ot engedélyeznek az ott étkezőknek és azt a város élelmiszerekkel rekonpenzálja. A zöldség, valamint a főzlelkfélék, de különösen a burgonya ellátás tekintetében a múlt évtől eltérően, új rend lesz, mert az idén egyszerre adjuk ki a lakosoknak a fejadagokat. Ez irányban már történt is intézkedés. A lakosoknak tüzfával való ellátásáról is gondoskodunk, amennyiben *Barabás Béla dr.* főispán csütörtök délelőttre összehívja a város fatermelőit és fakereskedőit, akikkel erre vonatkozólag fog megbeszéléseket folytatni.

— **Kitüntetés.** III. Lajos bajor király *Babescu Viktor* cs. és kir. tüzérfőhadnagyot, egy repülőgépelhárító üteg parancsnokát, a kardokkal ékesített bajor katonai érdemrend III. oszt. tiszti érdemkeresztjével tüntette ki. Nevezettnek ez a 6-ik háborús kitüntetése.

— **Bezárják a sörgyárakat — Amerikában.** Washingtonból jelentik: Az élelmiszertügyek igazgatósága elrendelte, hogy december 1-én az összes sörfőzők bezárandók s a sörnek s egyéb malátából készülő italoknak el kell tűnniök a piacokról, míhelyt a meglévő készletek kifogynak.

— **Hol van Goga Oktavian?** Zürichből jelentik: A románokhoz átszökött erdélyi oláh költőről, *Goga Oktaviánról* két teljesen ellentétes hír jelent meg a napokban. A *Secolo* szerint *Take Jonescu* és *Cantacuzeno* román politikusok kíséretében a napokban Rómába érkezik, hogy velük együtt a monarchia elleni propagandában részt vegyen. Ezzel szemben a *Gazetta Ticinese* azt írja, hogy *Goga* egy 7500 főnyi románokból álló sereg élén Szibérián keresztül vonul, hogy csatlakozzék a cseh légióhoz. *Goga* állítólag kijelentette, hogy azután Amerikán keresztül Franciaországba fog csapataival együtt menni és részt fog venni a németek elleni harcban.

— **Botrány az istentiszteleten.** *Budapest-ről* jelentik: Tegnap délelőtt nagy botrány támadt istentisztelet közben a dohány-utcai zsidó templomban. A hitközség *Rózsa S. Lajost*, az Operaház kitünő művésztét kérték meg az istentiszteleten való közreműködésre s *Rózsa* önzetlenül, ingyen vállalta ezt a feladatot, *enekében azonban megzavarta a hitközség orosz származása második főkantora, aki a maga művészi sikerét féltette Rózsa szereplésétől.* A főkantort beleénekelte *Rózsa* énekébe, úgy, hogy az istentiszteleten résztvevők között a legnagyobb megbotránkozás támadt. A zsidó hitközség második főkantora, egy *Kwartin* nevű orosz bevándorolt, nem jó szemmel nézte *Rózsa* szereplését s tegnapelőtt este meg is akadályozta, hogy *Rózsa* énekeljen. Amikor az emeleten levő kóruson megcsendült *Rózsa* hangja, az orosz főkantornak megint fölébredt a féltékenység s beleénekelte a művész énekébe, még pedig — hogy teljesen elrontsa a hatást — úgy, hogy, mindig egy taktussal előbbre volt, mint *Rózsa.* Az istentiszteleten nagy botrány támadt. A jelenlévők piszogni kezdtek, ki a karzat felé, ki le a pad sorok felé, ahol *Kwartin* állt. *Rózsa* valósággal önkívületben volt s leszaladt a kórusról. A hitközség vezetői emberei elébe siettek s nevükben egy *Gruber* nevű gyáros kért bocsánatot *Rózsától*, a *Kwartin* nagy féltékenységgel mentegetőzve. *Rózsa* már-már hajlandó volt elfogadni ezt a magyarázatot, amikor *Gruber* arra kérte, hogy hagyja abba az éneklést, mert *Kwartin* fog tovább énekelni. Minthogy *Rózsa* ragaszkodott ahhoz, hogy tovább énekel, a vezetőség *Kwartint* kezdte kérlelni s végül is úgy egyeztek meg, hogy a hátralévő két zsoltár közül az egyiket *Rózsa*, a másikat pedig *Kwartin* éneklje. Így is történt s a botrányal félbeszakított istentisztelet nyugodtan és az orosz főkantor melegezésére fejeződött be.

— **Házasság.** *Szomorj Oszkár* hírlapíró házasságot kötött *Dvorák Annyval.* Tanuk voltak *Zima Tibor* főszerkesztő, *Zombory Andor* tanár.

— **Betörés a vasuti ruhatárba.** Vasárnap éjjel a vasuti ruhatár betörők dézsmálták meg. A még eddig ismeretlen tettesek a zárt ajtón hatoltak be a helyiségbe és feltörték a ruhatáros pénzszekrényeit. Az ott talált 62 korona készpénzt és a ruhatárban elhelyezett 2 darab uti bördöt, amely báró *Solymossy Lajos* és *Lázár Zoárd dr.* kisjenői ügyvédé volt, elvitték. A lopásra ma reggel 5 órakor jöttek rá. Báró *Solymossy Lajos* és *Lázár Zoárd* vasárnap este érkeztek Aradra. Mivel ma reggel tovább szándékoztak utazni Budapestre, podgyászukat a vasuti ruhatárban helyezték el. Ma reggel azután, amikor ki akarták váltani, — a podgyász nem volt meg. Az esetről azonnal jelentést tettek a rendőrségen. A dologban a legérdekesebb az, hogy a ruhatár közvetlenül a főfolyosón van, közel a két kapus és éjjeli őrtartózkodási helyéhez és ezek az emberek egész éjjel semminemű nést, vagy lármát nem hallottak. A rendőrség véleménye szerint a lopást csakis házi tolvaj követte el. A kár 8000 korona.

— **Női és férfi szabók figyelmébe.** Ma, kedden este fél 6 órakor az ipartestület termében *Mihálkovits János* divatakadémiai szabásmester még egy előadást fog tartani a jelenkor legújabb szabászati művészetéről és annak kezeléséről, mely különösen a női szabók részére óriási érdekléssel bír. Minden szabónak saját érdeke követeli, hogy ezen ismeretterjesztő előadáson okvetlen megjelenjék.

— **„Svájból kap nyersanyagot az Acev. jóléti bizottsága”** címen megjelent cikke az a felvilágosítást kaptuk illetékes helyről, hogy a fennálló kiviteli és behozatali tilalmak, a kormányhatósági tiltó rendelkezésekkel szemben, a gondolat keresztül sem vihető és ezért a vasut sem svájci cégekkel tárgyalást nem folytat, sem behozatali engedélyt a kormánytól nem kért, a pénzügyminiszterhez beadványt nem nyújtott be s minden valószínűség szerint a keresztülvitelről a leküzdhetetlen akadályok következtében le kell mondania, bármennyire szeretné is, hogy alkalmazottainak legszükségesebb iparcikkeiről bármily áldozatok árán is gondoskodjon.

— **Eljegyzés.** *Csáky János* kir. járásbíró-sági tisztviselő eljegyezte *Ekkel Mancikát Magyarpécskáról.*

— **Szabályozzák a Csalán-utcat.** Az ember nem is hinné, hogy a város vezetését utcaszabályozási tervek is foglalkoztatják. Legalább az utóbbi időkben alig hallottunk róla. Most azonban, egy a kereskedelmi minisztertől érkezett leiratból megtudtuk, hogy a miniszter engedélyezte a Csalán-utca 4. sz. ingatlan kisajátítását utcaszabályozás céljából. A közigazgatási bizottság ennek az utcaszabályozásnak az előkészítésére és az összes tervek keresztülvitelére *dr. Steinhardt Mór* elnökletével *dr. Priegl István* és *Ring Géza* bizottsági tagokat bizta meg. Az erre vonatkozó tárgyalást ez a bizottság október 22-ének délelőtt 10 órájára tűzte ki.

— **Kitessékelték a városi tisztviselőket a beszerzési csoportokból.** A közalkalmazottak beszerzési csoportja ma délután *Barabás Béla* főispán elnöklésével ülést tartott. *Berseny Béla* ügyvezető elnök miniszteri leiratokat mutatott be, amelyek főleg a kedvezményes liszt és burgonya ellátásra vonatkoznak. Rámutatott arra, hogy a csoport mintegy hétezer tagját a mai kezek között ellátni nem tudja, a maga részéről tehát azt javasolja, hogy a csoport irjon át a városhoz, hogy tagjai után, ép úgy, mint az állam, 100—100 korona kamatmentes kölcsönt folyósítson, adjon üzlethelyiséget az árak kiadására. Fizesse a személyzetet, ellenkező esetben a csoport egyszerűen *kénytelen kirekeszteni a városi alkalmazottakat*, akik közül közel kétezer fej egyis jogosulatlanul élvezi a csoport nyújtotta kedvezményeket. *Farkas József dr.* tudomására hozza a csoportnak, hogy a városi tisztviselők ép ma délután ily irányú kérelmet terjesztettek a törvényhatóság elé, hogy részükre külön beszerzési csoportot létesítsen. Ez által a városi és az állami alkalmazottak is kedvezőbb helyzetbe kerülnek. *Barabás Béla* főispánnak szintén tudomása van a városi tisztviselők ilyen kérelméről és minthogy a hallottak után ennek a csoportnak tagjai egy sem lehetnek, kétségkívül külön jóléti intézmény keretében nyernek majd ellátást. A míg ez a kérdés eldől, kéri, hogy *Berseny Béla* indítványát vegyék le a napirendről. Az alkalmazottak fizetését emelte fel az intéző-bizottság, majd a tisztviselőtelep létesítése előmunkálatainak elvégzésére bizottságot küldtek ki. A csoport fétévi mérlege több mint 13.000 korona tiszta haszonnal zárult, amit az intéző-bizottság szívesen vett tudomásul.

— **Sör áremelés.** A köbányai sörgyárak egyöntetű áremelése következtében az aradi sörraktárosok kénytelenek — a vasuti tarifaemelését is tekintetbe véve — a sörárakat faj és minőség szerint 50—60 koronával és palackként a megfelelő arányban felemelni.

— **Védekezés repülőátadás esetén.** *Bécs*ből jelentik: A legutóbbi bécsi repülőátadás alkalmával azt az észrevételt tették, hogy az utca közönségének csak egy kis része követte el azt az elővigyázati rendszabályt, hogy a házak oltalmába sietett. Ezért illetékes helyről most ismét figyelmeztetik a közönséget arra, hogy a repülőátadók alkalmával mindenki, aki az utcán tartózkodik, keressen menedéket a házakban, még pedig nemcsak az ellenség bombái miatt, hanem a lehulló lövedékanyagok miatt, amelyek saját elhárító fegyvereinkből származnak. A házfelügyelőknek kötelességévé tették, hogy repülőátadás esetén minden védelmet keresőt fedél alá bocsássanak.

— **Adomány.** *Győri Józsa Borosjenőről* 5 koronát küldött a hadiárvak javára.

— **Ellógták Radó Gyula üzletének betörőit.** Budapestről jelentik: Szeptember 4-én éjjel — mint megirtuk — betörők jártak Radó Gyula és társa Kossuth Lajos-utca 2. szám alatt levő szőrme- és női-divatárüzletében és 52.000 korona értékű szőrmeárut loptak el. A rendőrség először az üzlet átalakításán dolgozó munkásokat gyanúsította a betörés elkövetésével, tegnap azonban Tálas detektívcsoportja elfogta a tetteseket. Ezek: Gubrics Károly 28 éves szerelő, katonaszökevény, Valentin Rezső 22 éves kereskedősegéd és Valentin Miksa 23 éves kereskedősegéd. Megállapították a detektívek, hogy a társaság a betörést egy Kovácsik Károly nevű ember segítségével követte el. Az árut a betörők Kovácsik Hadnagy-utca 18. számú lakásán rejtették el és a detektívek ott legnagyobb részére rá is találtak. Kihallgatásukkor bevallották a betörők, hogy eredetileg nem a Radó-féle üzlet kifosztására gondoltak, hanem csak az üzletet át igyekeztek behatolni a szomszédos nagy ékszerüzletbe, de miután e tervnek keresztülvihetetlen nehézségei voltak, beérték a szőrmevel is. A három betörőt letartóztatták. Negyedik társukat keresik.

— **Halálozás.** Klemm József életének 78. évében Eleken meghalt. 1918. szeptember hó 10-én temették el az eleki temetőben.

— **A fák védelme.** Több oldalról érkezik panasz amiatt, hogy a város legforgalmasabb utcáin kitörnek a csemete fákat. Ezt különösen a fafuvarosok teszik meg azért, hogy a fadorongokat a lerakásnál rádobják a fiatal fákra és azok kitörnek. A tanács egy ízben már értesítette a főkapitányságot ezekről a dolgokról és utasította, hogy oktassa ki a legénységet az ilyen esetek kinyomozására. Azóta már több ilyen eset fordult elő, azonban a rendőrséghez még egy esethen sem történt arról jelentés. A tanács most elhatározta, hogy a csemetefák megvédése érdekében az ügyet a legközelebbi közgyűlés elé viszi.

— **Hogyan lehet fuvarot kapni a tűzérési felszerelési állomásnál.** Ivascu százados, a tűzérési felszerelési állomás parancsnoka a közönség köréből hozzá érkezett számos érdeklődésre a követendőket közli: A tűzérési felszerelési állomásnak ezidő szerint csak korlátozott számú fuvar áll rendelkezésére, éppen ezért a kocsi kiadása csak úgy eszközölhető holvesen, ha a közönség bizonyos meghatározott rendszert követ a kérséknél. Az utóbbi időben a kocsigigénylő közönség többszöri, a iapokban is jözött figyelmeztetés ellenére az utolsó pillanatban akkor kért kocsit, amikor fája már vasuton megérkezett, vagy valamelyik fatörpén ki volt utalva; amikor a fát a dárta felett kellett fizetni. Az ilyen utolsó pillanatban előterjesztett kérelmeknek a tűzérési felszerelési állomás sok esetben a legjobban akart mellett sem tehet eleget. — Az egyelőre élyes és célszerű eljárás a mestéri kocsihírt mellett az, hogy a közönség jól előre bejeltesse a fuvarot a maga számára és csak aztán szállíttatja Aradra fáját, vagy csak akkor veszi meg a fatelenen, amikor a szállítási eszköz biztosítva van. Egyébként e hó 14-én valamennyi kocsi elő van tervezve, ugy, hogy kérelmek csak a 20-ika utáni napokra vehetők tekintetbe.

— **A fős odon tankönyvek Kerpelnél.**

— **Megérkeztek a világhírű Rex paténit Konzeri befőttes és paradicsomos üvegek.** — Őriási választék valódi cobald étkező-, tea-, kávé-, focca- és üvegekészletekből, villanycsillár és modern dísz tárgyakból. Mindenféle modern képernyőknek héké árakban készünek. Állandó nagy választék antik tárgyakból. Fischer Mór áraskereskedő. Andrassy utca 25. Telefon és megyei telefon 568.

— **Rendőri hírek.** Domokos Istvánnának Luthy Márton-utca 2. szám alatti lakásából egy nem zárt szekrényből ismeretlen tettes különböző lehneműket lopott el. A kár 500 korona. — Özv. Csizmás Györgyné Miklósnak 27. sz. lakásán is betörők jártak az elmúlt éjjeli 100 korona értékű különböző ruhanevet loptak el. — Szücs János gyoroki lakos a pálpudvaron a III. oszt. váróterem előtt letért vesszőkosarát, melyben férfi és nő ruhák voltak, magáig jegyet vett. Mire visszatért, a kosár hiát helye volt. Kára 2000 korona. — Mondok Istvánnának Edelspacher-utca 6.

számu lakásáról két kövér libát és egy kövér rucát vittek el. A meglopott asszony kára 400 korona. A rendőrség megindította a nyomozást a tettesek kézrekerítésére.

Rágalmak

a Közélelmezési Hivatal főtisztviselői ellen.

(Pletykák egy főtisztviselő körül.)

Egy fővárosi napilap tegnap reggel azzal a szenzációval szolgált, hogy az Országos Közélelmezési Hivatal főtisztviselői ellen vizsgálát: indult meg, amely *szenzációs teleplezésnek, fejle nényeket, ese leges letartóztatásokat vonna maga után.* Fővárosi tudósítónk érdeklődött a híresztelés iránt, a következőket sikerült megmondia:

A Közélelmezési Hivatal egyik főtisztviselőjét egy estilap a múlt, természetesen név nélkül, vezércikkben meggyanúsította azzal, hogy *penzért szállítási igazolványokat áll ki.* A szíven levő cikk megjelenése után Windischgrätz Lajos közlelmezési miniszter nyomban vizsgálátot rendelt el a cikk állításainak felderítésére és az igazság megállapítása céljából. A vizsgálát megartásával Nagy Ferenc államtitkár és Temple Rezső miniszteri osztálytanácsost hirta meg.

A nyomozás kiderítette, hogy voltaképpen két ügyről van szó. Az egyik egy sablonos, ma már általános közönséges rágalom, amely a vidékei üzelmel megkönytése céljából egy *közönséges széhhámos teriesztet.* Ez a széhhámos, hogy pénzt csalhasson ki naiv és hiszékeny emberektől, arra hivatkozott, hogy az Országos Közélelmezési Hivatalban magasállású jó barátja révén képes szállítási igazolványokat szerezni.

A másik ügy, amiről szó van, egy *főhadnagy manipulációja.* A főhadnagy szállítási igazolványok hivatásos kijáráásával foglalkozott. Ez az ügy is teljesen ki van derítve s ma már az illetékes hatóságok döntése alá bocsátották. A főhadnagy ellen ugyanis a hadosztálybírósnál az Országos Közélelmezési Hivatal feljelentést tett. Ugyanennek a főhadnagy nak egy másik dolgában a Közélelmezési Hivatal még ma is vizsgálátot folytat, az ügy részletei ezideig még nincsenek felderítve és így arról közléseket tenni nem lehet.

Egyébként a Közélelmezési Hivatal a vád dolgában a következő hivatalos jelentést teszi közzé:

„Egy reggeli lap tegnapi számában hirt közöl arról, hogy az Országos Közélelmezési Hivatalban visszaéléseknek jöttek a nyomára, amelyek büntetőjogi beszámítás alá esnek és több tisztviselő ellen büntetőjogi eljárást vonnának maguk után. Ez a hír ebben a formában nem felel meg a valóságnak. Annak beküldője lelkiismeretlenül félrevezette az újságot. A valóság az, hogy a hivatallal kapcsolatban az utóbbi időben arról sugdostak, hogy pénzért szállítási igazolványokat lehet szerezni és több oly tisztviselő nevét is rebesgették, akik ebben az üzelmekben részesek volnának.

Az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető m. kir. miniszter elrendelte, hogy a rendészeti osztály állapítsa meg, van-e a vádagnak alapjuk és hogy honnan ered ez a hír és hogy megítésesenek a terjesztők felelősségre vonása iránt a szükséges lépések. Az eljárás során a közlemény ellenében megállapítást nyert, hogy ezek a hírek semmi alappal nem bírnak és az egész orgyilkossággal egyenértékű pletykálkodás oly tisztviselő körül, aki sehol okot vagy alapot nem szolgáltatott erre. A rendészeti

osztály a nyomozás során pár esetben fiderítette a hír terjesztőit és a miniszter azonnal megadta az illető tisztviselőknél a felhatalmazást, hogy a rágalom terjesztői ellen a feljelentést megtegyék.

Az Országos Közélelmezési Hivatal vezető tisztviselőinek meggyanúsítása annál is súlyosabb, mert országos érdek, hogy a közönségnek ezen hivatal tisztviselői becsületébe vetett hitc meg ne rendüljön. A hivatal vezető tisztviselői felelősségük tudatában mindig igen nagy súlyt helyeznek arra, hogy magatartásukkal és eljárásukkal hasonló feltevésekre okot ne szolgáltatassanak.

A szállítási igazolványok ügyével kapcsolatban az Országos Közélelmezési Hivatal részéről egy főhadnagy ellen felmerült gyanúok alapján az a vád, hogy tisztí állásával össze nem egyeztethetően többek részére szállítási igazolványok megszerzése iránt közbenjárt. A Közélelmezési Hivatal feljelentést tett a hadbírósnál és ebben az ügyben a Hivatal kebelében is vizsgálátot rendelt el. Mindaddig, míg a vizsgálát befejezést nem nyer, az Országos Közélelmezési Hivatal már a törvény értelmében sem közölhet adatokat.

KÖZGAZDASÁG.

— **Bécsi tőzsde.** Bécsből jelentik: A kedvező berlini jelentések folyamán a tőzsde megtartotta szilárd magatartását. Az üzlet nem volt olyan élénk, mint a múlt hét végén. A befektetési piac élénk maradt.

— **A budapesti tőzsde.** Budapestről jelentik: A tőzsdén helyi és bécsi vételekkel tovább tartott a szilárdság, mely egészen a zárlat végéig megtartotta jellegét. Mai árváltozások: Magyar hitel 1401—450, Osztrák hitel 912—18, Fabank 975—76—50, Agrár bank 1091—81, Hazai bank 661—617, Magyar bank 961—70, Kereskedelmi bank 6200, Konkordia 900—910, Gizeffa 815—825, Viktoria 1900—1990, Ganz-Danubius 4390—450, Rinnamurányi 1201—16, Adria 1810—30, Atlantika 1410—397, Államvasut 1070—78, Nasic 3405—415.

— **A közellátási vállalat fatelepeinek iparvasutja.** Aradváros közellátási vállalatának fatelepe a régi temető mögött van, ahová a vasuton érkező fának befuvározása lényegesen megdrágítja Aradon a fát. A közellátási vállalat úgy akar segíteni ezen az anomálián, hogy iparvasut bevezetését tervezi és pedig a vonattól a pécskai uton, Marta-gyáron és az a mögött elterülő mezőségen keresztül a fatelepre. Ennek az iparvasutnak a közigazgatási bejárást szeptember 18-ára tűzte ki a kereskedelmi miniszter. A műtanrendőri bejáráson a várost dr. Steinhardt Mór és Péterffy Andor fogják képviselni.

— **Arad tiltakozása a takarékpénztárak tőkefelvételét korlátozó rendelet ellen.** Goldschmidt Sándor és Varjassy Lajos dr. törvényhatósági bizottsági tagok ma beadvánnyal fordultak a városhoz, hogy írjon fel a közgyűlés a részvénytársaságok tőkeemelését korlátozó kormányrendelet ellen. A beadványban a kérelmezők arra hívják fel a várost, hogy amennyiben a kormány mégsem vonná mielőbb vissza ezt a rendeletet, legalább oly módon módosítsa, hogy ötven milliónál kevesebb alaptőkével rendelkező részvénytársaságok tőkeszaporítása ne legyen előzetes kormány engedélytől függővé téve. Egyben felszólítják a közgyűlést, hogy hasonló szellemű felirat küldésére szólítsák fel az ország valamennyi törvényhatóságát.

— **Takarmányozás bortörkölytel.** Aradváros gazdasági székének mai ülésén Vojtek Alajos bizottsági tag szóvátette azt a nagy takarmányhiányt, amelyet a városi gazdálkodás mutat fel és azt javasolta, hogy a bortörkölyt használják fel állatok etetésére. Vannay tudósítónk megemlíti, hogy feltehetően ismét a bortörkölyt a főváros a város anyny felületen gazdálkodik, hogy elégséges takarmányt termelhet.

Egy nap alatt gyógyítható a spanyol-nátha

(Megtalálták a baj gyógyszerét.)

Az ugynevezett „spanyol betegség“ megdöbbentő energiával lépett fel Európaszerte. A sajtó lehetőleg tompította a betegség káros hatásairól szóló híreket, de ott ahol a különös kór fellépett: az orvosok nem mindenben osztották az általános és vigasztaló felőzést. Sőt, egyes esetekben ezt a véleményt alkották meg, hogy a spanyol betegség a hirtelen előálló magas fokú láz miatt rendkívül veszedelmes lehet, ha ugyan nem halálos. Az orvosok rövid idő alatt konstatálták, hogy a spanyol-kór komplikált betegség, azaz egyszerre több szervet támad meg. A gyors és veszedelmes láz s a felépülést követő általános fáradtság és testi gyengeség is ebből magyarázható.

Az orvosi folyóiratok csakhamar megteltek a tudományos buvárkodás eredményeivel. Világossá vált, hogy a spanyol influenza a gyomor és bélfalak gyulladásával kapcsolatos. A betegséget étvágytalanság, hányinger, sőt erős diarrhoe kíséri. A Berliner Medicinischen Gesellschaft múlt heti ülésén Haasemann, a hírneves patológus arra figyelmeztette orvos kollégáit, hogy az első nagy influenza járványt is kolera kísérte s azt hangoztatta, hogy a spanyol betegséggel kapcsolatosan mindent el kell követni, hogy ez a veszedelem meg ne ismétlődjék. A svájci orvosok pedig rámutattak arra, hogy a spanyol nátha minden eddigi elzáró és elszigetelő intézkedés ellenére is átörítte az egyes nemzetek között fennálló egészségügyi frontot s vigan grasszál hol itt, hol ott ütve fel veszedelmes fejét.

Amint most jelenti budapesti tudósítónk,

= A vágómarha rekvirálási feltételei és árai. A földmivélségi miniszter 69.991—1918 szám alatt kelt rendelet alapján a hadsereg részére hatóságilag igénybevevett vágómarhák átvételi feltételeit és árait, melyek 1918. évi szeptember hó végéig érvényesek, a következőkben teszem közzé: Az átvételek súlyosztályozás útján történnek. Az osztályozásra tehát kizárólag az állatok tényleges súlyának az átvételi bizottság által való megállapítása irányadó. Az átvételi súlyosztályok, valamint az egyes súlyosztályokra nézve a további intézkedésig megállapított árak a következők: I. oszt. 500 kg-on felüli súlyú vágómarha (ökör és bika) 730, (tehén) 710. II. oszt. 451—500 kg-on felüli súlyú vágómarha (ökör és bika) 690, (tehén) 670. III. oszt. 401—450 kg-on felüli súlyú vágómarha (ökör és bika) 650, (tehén) 620. IV. oszt. 351—400 kg-on felüli súlyú vágómarha (ökör és bika) 610, (tehén) 590. V. oszt. 301—350 kg-on felüli súlyú vágómarha (ökör és bika) 550, (tehén) 540. VI. oszt. 300 kg-on felüli súlyú vágómarha (ökör és bika) 510, (tehén) 490. Az összes osztályokra nézve a minőség szempontjából az a követelmény, hogy az állatok lezáróbb is husosak legyenek. Olyan ökrök és tehének, melyeknek állandó metszőfoguk első párja még kiváltva nincsen, nem adhatók át. Ugyanígy nem vehető át hajtómarháként 10 évvel idősebb vágómarha. A 250 kg-nál nehezebb bikák akkor is átvehetőek, ha állandó metszőfoguk még nincsen. Rossz minőségű állatok (ugynevezett kicsontozni való marha) olyanok, melyek nagyon le vannak soványodva, el vannak csigázva, továbbá 250 kg-on aluli súlyú állatok, valamint beteg és betegyanus állatok és olyan tehének, melyeknek hasas volta az átvételkor megállapítható, nem kerülhetnek átvételre. Az osztályozásról szakcsiszor gondossággal és szigorú pontossággal kell eljárni, a minőségi kellekek megállapításánál mindenkor a m. kir. állatorvos véleménye a mérvadó, aki azonban felelős azért, hogy olyan állat átvételre ne kerülhessen, amely fenti minőségi kellekek szempontjából kifogás alá esik. Szigorúan tilos az átadásra szánt állatokat a normális mértéket meghaladó módon

sikerült végre a spanyol betegség szérumát megtalálni. S némi büszkeséggel írhatjuk, hogy magyarországi orvos az, ki az orvostudomány nak és a szenvedő emberiségnek ezt a kincset átnyújtja. Markovics dr., a Bártfa-fürdői tisztifüldő otthon főorvosa a Wiener Klinischen Wochenschriftben egy feltűnést keltő cikkben közli, hogy sikerült neki a spanyol influenzát 24 óra alatt minden esetben meggyógyítani. „A betegnek — írja Markovics — a láz fellépése után rögtön hatalmas adag kalomel adok be (0.3-tól 0.6 grammig), négy—hat óra múlva egy fél gramm aspirintport, melyhez egy decigramm koffeint kevertem. S az ekkép kezelt betegek 24 óra alatt kivétel nélkül tünetmentesek lettek s minden komplikációtól megszabadultak.

A cikk szerint a kalomel nélkül kezelt betegek gyógyulása eltartott hat napig is és nem egyszer súlyos komplikációk léptek fel.

Markovics dr. azt hiszi, hogy a spanyol influenza vegyes-infekciók eredménye, amikor is a gyomor megbetegedése a tüdő lázas állapotával komplikálódik. A gyógyszer — a Kalomel — nem egyéb, mint higanysó, amely — különösen a gyermekgyógytanban — mint erős gyomortisztító és béldesinficiáló szer ismeretes. Miután azonban a kalomel adagolása nagy elővigyázatot kíván, csakis orvosi utasítás és rendelés szerint veendő be. Mert vannak olyan betegségek és betegségi állapotok, midőn ennek az orvosszernek a használata egyenesen veszélyes.

etetni vagy itatni vagy azoknak sót vagy egyéb az evésre vagy ivásra ingerlő szereket adni. Az állatok súlyának megállapítása darabonkénti lemérés útján történik. A vételár megállapításának alapjául a hivatalosan hitelesített mérleggel megállapított bruttó élő súly szolgál és pedig minden levonás nélkül. A vásároló tanács.

LEGUJABB HIREK.

— Meghiúsult angol előretörések Cambray ellen. Berlinből jelenti a Wolff-ügynökség este: A Peronne—Cambra-ut mindkét oldalán meghiúsultak az angolok támadásai. A többi harcvonalon nincs jelenteni való.

— Spitzmüller Bosznia osztrák védője. Bécsből jelentik: Osztrák katonai körökben meglepetést keltett Spitzmüller Láró közös pénzügyminiszterré történt kinevezése, de azért leplezetlenül örültek azon, hogy a bosnyák kérdés elintézése előtt Burián gróf felmentett a közös pénzügyminiszterségtől, mert egy jó osztráknak módjában lesz érvényre juttatni Bosznia-Hercegovina jövő sorsának elintézésénél a bécsi álláspontot. Mint a fővárosi tudósítónk jó forrásból értesül, a legutóbbi bécsi tanácskozásokon ez a kérdés már véglegesen tisztázódott.

— Budapest papírpénzt nyomat. Bécsből jelentik: A bécsi lapok budapesti táviratot közölnek arról, hogy a főváros úgy akar segíteni az aprópénz hiányon, hogy maga nyomat 30 millió darab váltópénzt, 20, 30, 50 filléresket. Mindenikből 10 millió értékben. Hir szerint Budapest ezt a szándékát már bejelentette a kormánynak és a kormány hozzájárulásától függ a főváros háziyomdájának bankópréssé való átalakítása. Az osztrák-magyar bank vezérigazgatója, Schmidt, úgy nyilatkozott a jegybank privilegiumába való beavatkozásra vonatkozólag, hogy az aprópénz hiányon már sok város akart segíteni, ezt megtették már Ausztriában, Magyarországon és Galiciában

Meghosszabbított hosszú nap

(Wekerle az antiszemita.)

Szereplők: Tanácsos és Kalácsos. Idő: a reggelizés ideje.

Tanácsos: Jó napot, jó napot! Hallotta?

Kalácsos: Mit?

Tanácsos: Nagyszerű ember ez a Wekerle. Ördöngös öreg fickó. Ma megrendszabályozza a bankokat, holnap fuzióra kéri Tisza Istvánt, holnapután kacérkodik Apponyi Alberttel..

Kalácsos: Hja, hja!... Wekerle...

Tanácsos: Tudja, szentül meg vagyok győződve, hogyha Wekerle egyszer találkozhatik Lloyd Georggal, kész a béke.

Kalácsos: Wekerle?

Tanácsos: Igen, természetesen, Wekerle. Mert nézze, mi kell Lloyd Georgenek? Egy nagy szabású ígélet... Meg kell ígérnünk azt, hogy ezután jők leszünk, csak angol árut veszünk, angol szövetet hordunk, angolnát eszünk s gyermekeink angol kórosok lesznek? Mit gondol: nem fogja ezt megígérni Wekerle?

Kalácsos (dühösen): Wekerle?

Tanácsos: Persze, hogy Wekerle! Maga mint izraelita csak tudja, hogy mit csinált Wekerle Magyarországból? Az igéreföldjét. Wekerle most is 175 törvényjavaslatot csinál. Wekerle megcsinálja az állami lovasrendőrséget, az állami pótlóhamaj kormánygyárat, s a tisztviselők gyomorkorogásának hajtóenergiává tömönthető gépezetét. Wekerléről nem lehet nagyobb dicsőretet mondani, minthogy Wekerle az — Wekerle! Mert Wekerlének...

Kalácsos (ordítva): Elég! Ha még egy Wekerlét mond: meghall! Tudja, hogy ki ez a Wekerle? No, ha nem tudja, hát most hallja meg. Ő a legnagyobb antiszemita...

Tanácsos: Lehetetlen!

Kalácsos (sirva): De ugy van, aki Jebuzeus van ennek a világnak. Ez a Wekerle tiszta froclizásból 15. és 16-ika közzé teite a régi idő számítás visszaállítását: Tudja mit jelent ez. Azt hogy az én hosszunapom pont 16-ikára esik s így Wekerle jóvoltából 24 óra helyett 25 óráig koplalhatok. Ez, tudja meg, hogy egy rossz vicc egy keserves vicc. Plane ha meggondolom, hogy ha Wekerle egy nappal előbb állítja vissza a régi időszámítást, akkor 24 óra helyett csak 23 óráig koplaltam volna. No hát, ez Wekerle! Aki az én gyomromon keresztül viccel... Ne merje többet előttem említeni azt az antiszemita vezért.

(Bögre távozik és Tanácsos elgondolkozva néz utána.)

(— r.)

ÚJ KÖNYVEK.

* „Fáklya-Könyvtár“. A Fáklya könyvkiadó-vállalat kiadásában „Fáklya-Könyvtár“ cím alatt szept. hó folyamán ismeretterjesztő könyvsorozat indul meg, mely a hasznos kül-földi vállalatok mintájára négy-öt nyelvi terjedelmű olvasó füzetekben a legjobb tudományos szakírók tollából, önálló s a tudomány minden ágát felölelő közleményeket fog hozni, s ilykép valóban hézagot pótol. A „Fáklya-Könyvtár“ szerkesztője Zoltán Vilmos, az ismert nevű író, aki a tudományos, nevezetesen természettudományi irodalomban is számottevő munkásságot fejt ki. A gyűjteményből havonként két-három szám fog megjelenni s az első sorozat már sajtó alatt van. 6586

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Tudnivágyó. Semmi sem áll utáiban annak, hogy négy gimnáziumot végzett idősebb fia a kereskedelmi vizsgákat letehesse. Sziveskedjék e célból az aradvárosi fiukereskedelmi iskola igazgatóságával érintkezésbe lépni, ahol tekintettel lesznek a hadifogsárból hazatért ifjú ember kívánságaira. A mi értesülésünk szerint két osztályból tehet egyszerre összevont vizsgálatot. Ha a vizsga jól sikerül, egy év letelte után a főigazgató újra megfogja adni az újabb összevont vizsgálatra az engedélyt. Ilyen módon egy, esetleg másfél év után értettszögire mehet. Ennél az időnél hamarabb aligha.

Villany-vasú

elsőrendű minőség, kapható amíg a készlet tart 5133

Palinkás L. és Társa

Villanyüzemvezetői
Arad, Deák Ferenc-utca 7. sz.

20575-1918. kh.

HIRDETMÉNY.

Az utóbbi időben a kutyamarások rendkívül sűrűn fordulnak elő, a mi annak tulajdonítható, hogy az ebtartó gazdák az ebtartásra vonatkozó szabályrendeletben előírt ebtartási szabályokat nem tartják be.

Miután az ebtartásra vonatkozó 15046-442-916. számú szabályrendelet szabályszerűen közzhírré lett téve, ennél fogva ismételtelen felhívom az ebtartó tulajdonosokat, hogy a kutyáikat a szabályrendelet 24. 27. és 28. §-ai értelmében a házban kívül az utcára csak a marás lehetőségét kizáró szájkosárral és pórázzal ellátva vigyék magukkal. Vásárra, sétányokra, valamint társas kocsiokra, vendéglők, kávéházak, cukrászdák és egyéb nyilvános helyekre pedig kutyákat vinni tilos. E tilalom betartásáért nemcsak a kutya birtokosa, hanem az illető helyiség tulajdonosa, bérlője, illetve a társas kocsi alkalmazottjai felelősek.

A szabályrendelet következményeként betartását ellenőriztetni és a mulasztó tulajdonosokkal szemben szigorúan eljárni fogok.

A szabályellenesnek talált kutyák haladéktalanul ki lesznek irtva.

Arad, 1918. évi szeptember hó 2. Green, főkapitány.

19517-1918. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. Ministeriumnak az egyes vegyszeti nyersanyagoknak és termékeknek a vámkezeléséről való behozatala tárgyában kelt 3410-1918. M. E. sz. rendeletét a következőkben ismét közzhírré:

Vámkezeléséről a magyar szent korona országainak területére a jelen rendelet életbelépése után behozott alább megnevezett áruk a belföldön kizárólag csak a Magyar Vegyszeti Kereskedelmi Részvénytársaság (Budapest, V. Mária Valéria-ut. 13.) által hozhatók forgalomba. Ezek az áruk a következők:

Borax és borvegületek: Kénkövánd, kén-falepároló ipari termékek, az ecetsav és a faszén kivételével: borkő és borkósav; molékszen, vasgálic, rézgálic, toluol, fenol, naftalin, xylo; gyógyszerek és drogok a m. kir. ministeriumnak a gyógyszerek és gyógyszerkészítmények forgalmának szabályozásáról kiadott 21600-1918. M. E. számú rendeletében felsorolt „Nyilvántartott gyógyszerek” kivételével: tykpodium, azok a vegyszeti termékek, amelyek az osztrák-magyar monarchia két állama szerződéses vám-tarifájának 622 tétele alá esnek. Ásványi foszforok, kénsavas ammóniak, japán kámfor.

Aki a jelen rendelet valamelyik rendelkezését megszegi az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétszer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Arad, 1918. évi augusztus hó 21-én.
Bittner, főkapitány h.

Viszketegséget,

szőmört, rühöt a leggyorsabban elmulasztja a Dr. Fleck-féle orvosi, törvényesen védett

„Skabiform-Kenőcs”

Nemcsak szaga, nem pírja. Mindig eredményes. Dr. Fleck-féle kenőcs. Próbá tétele 3.— nagy tétele 5.— k. Csak Aradon, Hajós Arad gyógyszer-tárában, Arad-utca 22. szám. 1918. évi augusztus hó 21-én.

HARISNYA KLINIKÁJA

Arad, Ferdinánd-u. 8. sz.
Rongyos harisnya nincs többé!
Rongyos és levágatlan fejű mészél pár női harisnyából készítettünk egy pár kimagaslóan jó harisnyát. Ezt pár rossz női harisnyából egy pár jó harisnyát. Vidéki megrendelések postán utána legpontosabban eszközöltetnek. Kérjük a címre küldeni. 4971

Dr. KAJDAGSY

gőzít mindenféle bőrbajokat, leghetőség, valamint bőrt. Szőke: „Bris” 606. mészelt levetéssel. — Vértölgés: Wassermann tenger mederével. — Bőrszékélyek: — Kórház: — Szakszerű bőrgyógyászati kezelés 2 kor. (bőrgyógyászati) — Budapest, VII., József-utca 22. sz.

Hamvas fertőzést

ellen csak **„ANNY”**

erősen lehet elérni. Zsíros, jeli, számos nappali használatra. Egy tégely 4.—, 6.— és 8.— K.

Baremfi betegségek ellen

biztos hatása szer a **„TIKIN”**

Egy üveg ára 2.50 és 4.50 K.

Rüh és viszketegség

ellen egyedül csak **Albin**

fehér kenőcs használ. 2.—, 4.— és 7.— korona.

Lábizzadás

ellen csak **Lábin**

folyadék és hintőport használ. Ara 3.— és 5.— korona.

Pontli szerek egyedül kaphatók: 18

WAJDITS GYÖRGY

Jézus Szive gyógyszer-tárában Arad, József főherceg-ut. 11. szám. Karolina utca mellette. — Közkórház, Ötvened uradalom, M. A. V. és A. Os. E. V., Kir. fogház stb. szállítója.

Használt ólom megvételre kerestetik.

ROSE YORK

Nélkülözhetetlen és kiváló szer **sápadt hölgyeknek** hogy arczuk és ajkuk **piros színét** visszavarázsolják. — Senki által fel nem ismerhető, teljesen ártalmatlan, színezése állandó. **1 üvegnek ára 3.— korona.**

Poioskák

irtására **egyedül biztos szer a „Phenoleav”**
1 üveg ára 3 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a **Doré fogpaszta** használatával. Nem habzik! A szájüreget dezinficiálja, utólagosan igen kellemes. Ara 1 korona.

Legjobb tápszert

gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt a **Makk-kávé** árálva, pörköltve **1/4 kgros csomag 6 korona.**

Hajós Árpád gyógyszer-tárában

Arad, József-utca 22. szám.

Aradi és csanádi egyesült vasutak menetrendje.

Ervényes 1918. évi jún. 1-től.

Aradról Szegedre menet:

Személyvonat reggel ... 6.40
Személyvonat délután ... 4.15

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délelőtt ... 12.00
Személyvonat este ... 9.31

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat délelőtt ... 8.06
Személyvonat délután ... 8.17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel ... 7.33
Személyvonat este ... 7.51

Aradról Brádra indul:

Személyvonat reggel ... 5.40
Személyvonat délután ... 12.48

Aradról Brádra érkezik:

Személyvonat délelőtt ... 11.53
Személyvonat este ... 7.46

Brádról Aradra indul:

Személyvonat délelőtt ... 8.00
Személyvonat délután ... 1.13

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtt ... 10.00
Személyvonat este ... 7.33

Aradról Ujszentannára indul:

Délelőtt ... 8.26
Délután ... 5.30

Aradról Ujszentannára érkezik:

Délelőtt ... 9.10
Este ... 6.10

Ujszentannáról Aradra indul:

D. e. ... 8.15
Este ... 6.22

Ujszentannáról Aradra érkezik:

D. e. ... 9.03
Este ... 6.53

Borosjenőről Cserebere indul:

Vegyes vonat délelőtt ... 9.32
Vegyes vonat délután ... 5.32

Csereberől Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel ... 6.32
Vegyes vonat délután ... 4.29

Mezőhegyesről Kétegyháza indul:

Reggel ... 8.37
Este ... 6.29

Kétegyházaról Mezőhegyesre indul:

Reggel ... 6.19
Délután ... 4.10

Ujszentannáról Kétegyháza ind.:

Délelőtt ... 9.25
Este ... 7.09

Kétegyházaról Ujszentannára ind.:

Reggel ... 6.00
Délután ... 4.00

Borossebesről Mezőhegyesre indul:

Vegyesvonat délelőtt ... 9.00
Julius 1-től — augusztus 31-ig:

Vegyesvonat délután ... 4.45
Mezőhegyesről Borossebesre indul:

Vegyesvonat délután ... 2.39
Julius 1-től — augusztus 31-ig:

Vegyesvonat délután ... 2.39

Könyvnyomdal-

tanulóleányok

jelöltésrel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

